



Pedagogická  
fakulta  
Faculty  
of Education

Jihočeská univerzita  
v Českých Budějovicích  
University of South Bohemia  
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta  
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

**Integrace imigrantů do české společnosti – imigranti  
jako úspěšní podnikatelé**

Vypracovala: Pavlína Vošahlíková  
Vedoucí práce: PhDr. Olga Vaněčková

České Budějovice 2017

### **Prohlášení dle autorského zákona**

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma Integrace imigrantů do české společnosti – imigranti jako úspěšní podnikatelé vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích .....

## **Poděkování**

Mnohokrát děkuji paní prof. PhDr. Olze Vaněčkové za odborné vedení bakalářské práce a také za podnětné a cenné rady, které mi pomohly práci napsat. Dále mé poděkování patří zákazníkům firmy, ve které pracuji, za to, že byli ochotni mi poskytnout rozhovory pro realizaci této práce.

## Seznam použitých zkratk

- EMN European Migration Network – Evropská migrační síť
- ČR Česká republika
- EU Evropská unie
- NNO Nestátní neziskové organizace
- ICSID Mezinárodní středisko pro řešení investičních sporů
- RVHP Rada vzájemné hospodářské pomoci
- ČSFR Česká a Slovenská federativní republika



## OBSAH

Integrace imigrantů do české společnosti – imigranti jako úspěšní podnikatelé .....	1
Anotace .....	6
1. Úvod .....	7
Teoretická část .....	9
2. Migrace .....	9
2.1 Typologie migrace .....	9
2.2 Příčiny ovlivňující migraci .....	12
3. Integrace imigrantů .....	14
3.1 Migrační, imigrační a integrační politiky .....	15
3.1.1 Vývoj migračních a imigračních politik do roku 1989 .....	16
3.1.2 Vývoj integračních politik od roku 1989 .....	17
3.1.3 Evropská a mezinárodní spolupráce .....	20
3.2 Podpora integrace na úrovni obcí, krajů a nestátních neziskových organizací ...	21
3.3 Důvody migrace .....	21
3.3.1 Podnikání cizinců v ČR .....	22
3.3.2 Definice základních pojmů .....	23
3.3.3 Možnosti podnikání zahraničních osob .....	24
3.4 Pobyt cizinců na území ČR .....	26
3.4.1 Krátkodobý pobyt cizinců v ČR .....	27
3.4.2 Vízum k pobytu nad 90 dnů .....	27
3.4.3 Dlouhodobý pobyt .....	27
3.4.4 Zaměstnanecká karta .....	28
3.4.5 Modrá karta .....	28
4. Integrace imigrantů do české společnosti .....	29
4.1 Integrace .....	29
4.2 Teorie asimilace .....	31
4.3 Multikulturní teorie .....	31
4.4 Adaptace .....	32
4.5 Přehled vývoje a situace cizinců v České republice .....	34
5. Odlišnost kultur .....	36
5.1 Sociokulturní prostředí .....	36
5.2 Kulturní identita .....	36
5.3 Kulturní vlivy .....	37

5.4	Kulturní šok .....	37
5.5	Psychické potíže a poruchy vyvolané zátěží emigrace .....	39
6.	Možnosti pomoci emigrantům .....	40
6.1	Sociokulturní handicap.....	40
6.2	Postoje společnosti k sociokulturně znevýhodněným .....	40
6.3	Frustrace potřeb a ztráta identity .....	40
7.	PRAKTICKÁ ČÁST .....	43
7.1	Cíl výzkumu .....	43
7.2	Výzkumný soubor .....	43
7.3	Výběrový soubor .....	43
7.4	Metoda výzkumu.....	44
7.5	Výzkumné otázky .....	45
7.6	Způsob sběru dat.....	45
7.7	Etické otázky.....	47
7.8	Analýza rozhovorů.....	49
8.	Závěr .....	58
9.	Přílohy .....	60
	Seznam použitých zdrojů .....	86
	Knížní zdroje .....	86
	Elektronické zdroje .....	87
	Další zdroje .....	90

# Anotace

Téma migrace a imigrace je velmi aktuálním tématem současné doby. Zároveň jsou zde možnosti a postupy integrace imigrantů do společnosti. V tomto kontextu se jeví jako důležité zjistit, jak probíhalo začleňování příchozích z minulých imigračních vln a jaké faktory ovlivnily úspěšnost začlenění. Cílem práce je popsat situaci těchto imigrantů v českém prostředí, zjistit v jakých podmínkách začínali žít a podnikat, jak a v čem jim byla česká společnost nápomocná a naopak s jakými úskalími se potýkali a jak potíže překonávali. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsou popsány základní teoretické poznatky týkající imigrace a jejich důsledků pro jedince. Pro praktickou část práce je v souladu s cílem použitý kvalitativní výzkumný přístup, hlavní výzkumnou metodou je hloubkový rozhovor.

## Annotation

The theme of migration and immigration is an extremely relevant topic at this point in time. Also there are possibilities and progress in the integration of immigrants into society. In this context it's important to know what went on with the previous wave of incoming immigrants and which factors influence successful inclusion. The aim of the work describes the situation of these immigrants in the Czech environment, to find out which conditions they start to live and do business. How the Czech society was helpful and on the contrary which pitfalls they met and how they overcame those difficulties. The work will be divided into a theoretical and practical part. In the theoretical part are described the basic theoretical knowledge related to immigration and its consequences for individuals. For the practical part the work is in accordance with the objective used qualitative research approach, the main research method is in-depth interview.



# 1. Úvod

Migrace a s ní neoddělitelná imigrace nejsou jen fenoménem současnosti. O migraci se dá v podstatě mluvit od dob, kdy se na Zemi vyvinuly formy života, které potřebují ke svému rozmnožování či získávání potravy hledat nová loviště nebo místa k plození budoucí generace svého druhu.

Člověk, ačkoliv to z nepochopitelných důvodů popírá je také živočich a má v podstatě úplně stejné potřeby. Uživit sebe, své potomky a zajistit pokračování svého druhu. A právě potřeba obživy byla, je a pravděpodobně bude nejsilnější motivací opustit svůj domov, rodinu, vzpomínky a vydat se hledat nová útočiště.

Už pravěcí lidé putovali za potravou. Vedl je k tomu nedostatek lovné zvěře nebo naopak migrační trasy lovených živočichů. V době, kdy se z převážně na lov zaměřených lidí stávali zemědělci, docházelo k migraci z důvodu hledání vhodných lokalit k založení polí nebo pastvin. Taková místa musela mít zdroj vody či vhodné klimatické podmínky.

Některé národy migrují celý život, nejsou vázáni k žádnému místu, putují krajinou. Pokud narazí na vhodnou krajinu, na čas se usadí, vytěží místní zdroje a pokračují dál. Tento způsob života však v současné době naráží na řadu problémů, spojených se soukromým vlastnictvím půdy.

Příkladem migrace známý z nedávné historie může být takzvaný Velký Irský hladomor. V letech 1845-1849 byla obrovská neúroda brambor, které byly hlavní složkou potravinových příjmů Irů. Neochota, či možná neschopnost pomoci v té době ekonomicky strádající Velké Británie zapříčinila obrovskou bídu v Irsku, která vedla k vysoké úmrtnosti a následného masivního opuštění Irska především do zámoří. Došlo v podstatě k vylidnění Irského ostrova.

Existuje ovšem i jiný a „závažnější“ důvod k opouštění svého domova a následné migraci i do naprosto cizího prostředí. A tím je strach o svůj život, či o život rodinných příslušníků. Téměř celou lidskou historii a i ve spojení s příchodem nových národů na území, která již byla obsazená někým jiným, dochází k válkám. Války s sebou nesou nejen velké materiální škody, ale i fyzické a psychické utrpení. Hlad,

ponižování, zotročování a mučení. K obrovské migraci tak dochází v průběhu obou světových válek.

K masivní migraci přispěla i náboženská diference v rámci společenství národů. Uctívání jiných náboženských objektů či jen jiný výklad náboženství vedlo a jak vidíme na současném dění ve světě, vede i dnes, ke vzájemnému pronásledování, vraždění či jinému postihování. Skupina, která se ocitla v menšině, neměla nakonec jinou možnost než více či méně nedobrovolně opustit svou zemi nebo nést následky svých myšlenek a učení.

V současné době probíhající masivní migrace, stejně jako migrace předešlé s sebou přináší problémy spojené se začleněním migrantů do odlišné kultury, kterými se zabývá sociální pedagogika. Tato disciplína se silně orientuje na práci s lidmi, kteří mohou být ohroženi sociální exkluzí, nebo jsou na hranici vyloučení ze společnosti.

Dále se bakalářská práce zabývá tím, co ovlivňuje migraci do České republiky a zaměřuje se na cizince, kteří se dokázali dobře integrovat a v České republice dokonce úspěšně podnikají.

Bakalářská práce se skládá z teoretické části, která definuje základní pojmy (důvody migrace, typy migrace, průběh migrace v České republice), dále se zabývá stavy a problémy se kterými se migranti do jiné společnosti potýkají.

V praktické části je práce zaměřená na způsob řešení výše zmiňovaných problémů, pro zjišťování těchto dat byl zvolen kvalitativní přístup s pečlivě vybranými respondenty.

Výsledky tohoto šetření umožní získat obraz o problémech a průběhu migračního řízení.

# Teoretická část

## 2. Migrace

„Pojem migrace označuje proces stěhování či samotný jev přestěhování, za což je považována změna trvalého nebo obvyklého místa pobytu, se kterou souvisí vybudování života na jiném místě, přičemž stěhování směrem z populace se nazývá emigrace a stěhování směrem do populace se nazývá imigrace.“ (Koschin 2005, s. 89)

Franc (2010) uvádí, že migrací označujeme proces prostorového přemístování osob přes hranice, spojený se změnou místa bydliště na dobu kratší či delší, případně natrvalo. Jedná se tedy o společenskou strategii k získávání zdrojů obživy a energií, vyrovnávání se s nepříznivými přírodními vlivy, řešení společenských konfliktů a dosahování inovací.

„Migrace má tzv. sebezáchovnou tendenci, což znamená, že sebe sama pohání skrze dva vzájemně propojené procesy:

- (1) Proces působící na úrovni jednotlivých osob,
- (2) Proces, který působí skrze sociální sítě, ve kterých jsou jedinci zakotveni“  
(Drbohlav 2001, s. 22)

Migraci lze považovat za přínosnou v podobě obsazování pracovních pozic, které z různých důvodů nechtějí místní obyvatelé obsazovat. Přínosné může být i sdílení kulturního dědictví a tradic vedoucí k tolerantnější společnosti a naplňování sociálních rozvojových cílů. Nevýhodou je především nelegální migrace spojená s černým trhem práce. (Evropská komise a Generální ředitelství pro komunikaci 2014)

### 2.1 Typologie migrace

Migraci lze rozdělit na dobrovolnou a nucenou. Dobrovolná migrace se týká osob, které ze své rodné země odešli na základě svého vlastního rozhodnutí a plánování. O nucené migraci lze hovořit v případě, že jsou osoby vyhnány nebo donucené opustit svou rodnou zemi nedobrovolně. (Palát 2014)

### **Dobrovolná migrace:**

Hlavním důvodem dobrovolné migrace je migrace ekonomická, pracovní a cirkulární (opakovaná), jejíž geneze souvisí s celosvětovým nárůstem migrační mobility, který probíhá zejména prostřednictvím fungování tří základních sil: konsolidace trhu, formování lidského kapitálu a formování sociálního kapitálu. (Drbohlav 2001)

Důvodem dobrovolné migrace je často studium či nabídka výhodné pracovní pozice. Pracovní migrace ovšem nemusí být v každém případě založena na svobodné vůli jedince. Pokud např. migrant není schopen zajistit si v zemi původu dostatečný příjem k uspokojení základních životních potřeb je jeho rozhodnutí migrovat do jiné země nucené a migrace je v tomto případě nedobrovolná. (Demuth 2000 in Stojanov et al. 2006)

Franc (2010) člení dobrovolnou migraci na pracovní, řetězovou (jejímž cílem je sloučení rodiny) neimigrační (například studium) a inovační (probíhá z důvodu zlepšení životních podmínek a hmotného zajištění jednotlivců či rodin).

### **Nedobrovolná migrace:**

„Nedobrovolná migrace může být způsobena buď přímým nebo nepřímým vlivem člověka či environmentálními faktory.“ (Demuth 2000 in Stojanov a et al. 2006, s. 16) Podle Stojanov et al. (2009) lze za environmentální faktory označit zhoršení životního prostředí či ztráta životně důležitých přírodních zdrojů.

Podle Paláta jsou důvody nucené migrace vyhoštění, evakuace, válečné konflikty, porušování lidských práv, nebo etnické či náboženské nepokoje.

### **Migrace vnitrostátní a mezinárodní:**

Vnitrostátní migrace je definována jako „změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, zpravidla obce“ (Demografický informační portál: Migrace 2004 - 2014).

Mezinárodní migrace lze chápat jako změnu trvalého pobytu za hranice státu (Demografický informační portál: Migrace 2004 - 2014). „Mezinárodní migranti jsou

převážně pracovní a ekonomicky aktivní a jsou v drtivé většině zastoupeni v mnoha typech migračních pohybů:

- v tradiční pravidelné migraci,
- ve smluvních pracovních pohybech,
- v pohybech vysoce vzdělaných pracovníků,
- v ilegálních pohybech“ (Drbohlav 2001, s. 18).

### **Pracovní migrace:**

Pracovní migraci lze zjednodušeně charakterizovat jako tok obyvatelstva z chudého Jihu na bohatý Sever. Ekonomická stabilita a materiální zabezpečení bohatých evropských nebo severoamerických států přitahuje pracovní migranty na své území z chudé části Jihu. Pracovní migrace může vzniknout i díky poptávce cílových zemí, kde díky velmi nízké porodnosti začíná obyvatelstvo velmi výrazně stárnout a to s sebou přináší poptávku po lidských zdrojích, které zaujmou neobsazené pracovní pozice. (Šišková 2001)

Pracovní migrace souvisí také s bojem evropských států o vysoce kvalifikované zahraniční zaměstnance a také s fenoménem „brain drain“, neboli odsávání mozků ze zdrojových zemí. Poptávková migrace naopak často souvisí s nízko kvalifikovanými cizinci a je zde velké riziko masivního nárůstu na trhu práce cílového státu. (Čížinský et al. 2014)

Pracovní migraci lze členit na pobyťovou, kdy cizinec na území hostitelského státu žije a pracuje a nebo pendlerská, kdy cizinec žije trvale ve své zemi a za prací do hostitelské země dojíždí. Také ji lze dělit na dlouhodobou nebo krátkodobou (například sezónní pracovníci). (Čížinský a et al. 2014)

### **Cirkulární a dočasná pracovní migrace:**

Pokud se jedná o pravidelný pohyb jedince mezi původní a hostitelskou zemí, mluvíme o cirkulární migraci. Takový jedinec často podniká cestu a následný návrat opakovaně, pravidelně. Tomuto jedinci zůstává zachována možnost rozhodnutí, ve které z obou zmíněných zemí se usadí. (Čížinský a Hradecká 2012)

Nekorjak (2009) označuje cirkulární pracovní migraci jako strategii, kdy lidé dočasně vycestují do zahraničí s úmyslem vrátit se domů a cestu ještě (i vícekrát) zopakovat.

V rámci studie Evropské migrační sítě (EMN) o dočasné a cirkulární migraci má pojem cirkulární migrace dvě formy:

- (1) „Cirkulární migrace státních příslušníků třetích států usazených v Evropské unii (EU).
- (2) Cirkulární migrace osob usazených ve třetích zemích.

Cirkulární migraci je možné chápat jako určitý pohyb směrem tam a zpět mezi EU a zemí původu” (Evropská migrační síť 2010, s. 6 - 7)

„Dočasná migrace spočívá v jednorázovém pohybu a na něj navazujícím omezeném pobytu v EU.“ (Evropská migrační síť 2010, s. 7)

## **2.2 Příčiny ovlivňující migraci**

„Faktory ovlivňující migraci se vážou k emigračnímu místu, cílovému místu a tranzitním zemím.“ (Drbohlav 2001, s. 17)

Migraci výrazně ovlivňuje poloha výchozí a cílové destinace, její sociálněekonomická situace, migrační politika (ochota přijímat migranty), tolerance společnosti k nově příchozím, dále pak strukturální faktory, které se vážou přímo na migranty (věk, pohlaví, vzdělání, zdraví). Tranzitní zemí se rozumí země, přes kterou migrant pouze cestuje. (Drbohlav 2001)

Mezi jednotlivými zeměmi existují výrazné rozdíly, co se týče původu nebo národnosti migrantů. Ovšem je možné se pokusit identifikovat nejvýznamnější faktory, které výběr cílové země především ovlivňují. Jedná se o faktory ekonomické,

geografické, politické, historické, kulturní či jazykové a další. Nejvyšší podíl migrantů v určité zemi Evropské unie je zpravidla z přímo sousedící země nebo nepříliš vzdálené země širšího regionu. Migranti tradičně odcházejí pracovat do sousedních zemí díky nízkým nákladům na dopravu, možností udržet si snadno kontakty s příbuznými, přáteli a kolegy a institucemi ve své rodné zemi atp. Značnou roli též hraje jazyková příbuznost rodného jazyka a jazyka cílové země. (Palát 2014)

### **Push a pull faktory:**

Push faktory představují příčiny, na jejichž základě jsou migranti nuceni svou zemi opustit. Může se jednat o nízkou životní úroveň, nekvalitní životní prostředí, nestabilní ekonomickou situaci země, nedostatek pracovních příležitostí, válečné konflikty či přírodní katastrofy v zemi původu. (Demografický informační portál: Migrace 2004 - 2014).

Pull faktory naopak zahrnují pozitivní činitele, kterými jsou migranti do imigrační země přitahováni nikoli nuceni. Jedná se např. o stabilní a prosperující ekonomiku, politickou stabilitu, svobodu, lepší pracovní podmínky či vysokou životní úroveň (Demografický informační portál, Migrace 2004 - 2014).

### 3. Integrace imigrantů

Integrací imigrantů jako přirozeným důsledkem migrace se zabývá celá řada resortů a organizací z různých oblastí. Jedná se o těžko uchopitelný pojem, který je interpretován různými způsoby v závislosti na autorovi či prováděném výzkumu. Je ovlivněna samotnými migranty, integrační politikou země, přístupem majoritní populace k imigrantům, fyzickou a kulturní blízkostí minoritní a majoritní populace, přáním na straně minority úspěšně se začlenit do majoritní společnosti, charakterem bydlení, minulými a současnými migračními pohyby daného etnika a vzdáleností mezi zemí původní a zemí cílovou. (Mckee 2000 in Drbohlav 2001)

Dle usnesení vlády České republiky (ČR) ze dne 7. července 1999 č. 689 se jedná o komplexní jev, jehož základem je proces postupného začleňování imigrantů do společnosti imigrační země.

Pojem integrace lze chápat jako vytváření nové struktury z jednotlivých částí jako zlepšování vztahů v rámci dané struktury a jako přidávání jednotlivých prvků nebo částí struktur do existujících systémů, se kterými se propojí a vytvoří celek. (Tollarová 2006)

Cílem integrace je takové propojení minority s majoritou, aby byla zachována kultura a identita majoritní společnosti a nedocházelo ke vzájemné nesnášenlivosti, diskriminaci a netoleranci. (Ministerstvo vnitra: Integrace 2017)

Vzrůstající celosvětová migrace, donutila jednotlivé země k hledání způsobů, vedoucích k soužití odlišných kultur, které může probíhat různými způsoby v závislosti na postoji imigrantů a majoritní společnosti. V každé zemi je uplatňován jiný způsob adaptace od úplné marginalizace po co největší splynutí s obyvatelstvem majoritní společnosti prostřednictvím asimilace, která spočívá v potlačení původní identity imigranta. (Rákoczyová a Pořízková 2009)

Způsob integrace vůči přistěhovalcům se v jednotlivých imigračních zemích ustavují na základě normativních předpokladů o tom, jaký je nebo by měl být sociální řád. (Tollarová 2006)

„Integrací imigrantů se zabýval J. W. Berry, který vypracoval schéma obsahující čtyři kategorie strategie adaptace imigrantů (Průcha 2004, s. 97):



- (1) Integrace: imigranti uznávají důležitost poznání a přijetí kultury hostitelské země, ale zároveň si chtějí zachovat svou vlastní kulturu. Integrovaní imigranti mají dvojitou kulturní identitu.
- (2) Asimilace: imigranti usilují o co největší splynutí s obyvatelstvem hostitelské země a svou původní kulturu nepovažují za důležitou.
- (3) Separace: imigranti nepovažují kontakt s majoritou za důležitý a setrvávají v izolaci.
- (4) Marginalizace: imigranti necítí potřebu kontaktu s dominantní kulturou, ale neuchovávají si ani kulturu vlastní. Identifikují se pouze se subkulturou své vlastní země.“

### **3.1 Migrační, imigrační a integrační politiky**

Čížinský (2014) definuje migrační politiky jako soubor pravidel, plánů a strategií, upravujících vstup a pobyt státních příslušníků jiných (třetích zemí) na území hostitelských států a směřují k přímé či nepřímé regulaci pohybu lidí přes hranice a jejich pobytu na území států, jejichž nejsou občany. Migrační politiky jednak regulují legální migraci a jednak postihují nelegální migraci.

Jednou ze složek migračních politik jsou integrační politiky, které mají za úkol regulovat vstup přistěhovalců na území a stanovují podmínky dlouhodobého či trvalého usazení cizinců v hostitelské zemi. Cílem integračních politik je podpora adaptace přistěhovalců do přijímající společnosti a zajištění podmínek sociální a politické rovnováhy společnosti. (Baršová a Barša 2005)

V České republice je integrace imigrantů ovlivněna délkou pobytu na našem území, mírou socializace, vzděláním a pracovním postavením v zemi původu, pohlavím a rezidenčními preferencemi. (Bernard a Mikešová 2014)

Ministerstvo vnitra považuje integraci za efektivní nástroj k udržení sociální soudržnosti v zemi a prevence sociální izolace či exkluze cizinců, růstu kriminality, vytváření paralelních uzavřených komunit s vlastními zákony. (Ministerstvo vnitra 2013)

Základní cílovou skupinou integrace cizinců jsou občané třetích zemí pobývajících legálně na území ČR, kteří nejsou žadateli ani poživateli mezinárodní

ochrany, a ve výjimečných krizových případech také občané EU. Mezi základní předpoklady integrace cizinců na území ČR patří znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti, vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti (Ministerstvo vnitra. Integrace, 2017).

Problematika migrace a integrace spadá pod resorty Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva zahraničních věcí.

### **3.1.1 Vývoj migračních a imigračních politik do roku 1989**

„Josef II. vydal v roce 1784 první vystěhovalický patent (č. 466), v němž byl definován pojem vystěhovalec a stanoveny podmínky legálního vystěhovalectví.“ (Dubovnický 1993 in Baršová a Barša, 2005, s. 206)

„V roce 1850 byl právní režim vystěhovalectví liberalizován, vydávání cestovních listů bylo v kompetenci okresních a krajských úřadů a tovaryši mohli podle vyhlášky č. 92 z roku 1850 cestovat s vandrovní knížkou.“ (Dubovnický 1993 in Baršová a Barša, 2005, s. 207)

„Další liberalizaci přinesla prosincová ústava z roku 1867, která podle čl. 4 ústavního zákona ze dne 21. prosince 1867, č. 142 platného pro království a země na Říšské radě zastoupené, svobodu vystěhovalectví omezila pouze brannou povinností.“ (Dubovnický 1993, s. 73 - 74; Polišínský 1992 in Baršová a Barša, 2005, s. 208).

„V roce 1924 byl v USA přijatý nový imigrační zákon, stanovující roční kvóty přistěhovalců.“ (Barteček 1996, in Baršová a Barša, 2005, s. 209).

„V roce 1922 přijalo Československo zákon č. 121/1922 Sb. o vystěhovalectví (ochrana před vykořisťováním a zneužíváním, regulace dočasné pracovní migrace aj.). V roce 1928 byl vydán zákon č. 55/1928 Sb., o cestovních pasech.“ (Vaculík 2002 in Baršová a Barša, 2005, s. 210-211).

„Státní občanství se podle občanského zákoníku z roku 1811 nabývalo především rodem (občanství rodičů), nastoupením veřejné služby, založením živnosti nebo desetiletým pobytem v zemi. Od roku 1833 byl cizinec povinen i po splnění délky pobytu žádat o státní občanství úřad, který nebyl povinen sdělit důvod svého rozhodnutí.“ (Verner 1947 in Baršová a Barša, 2005, s. 211-212)

„Interpretace zániku státního občanství v důsledku vystěhování se změnila zákonem č. 71/1922 Sb., o vystěhovalectví, který stanovil, že vystěhovalectví neznamená ztrátu státního občanství. Institut státního občanství se propojil s domovským právem, kterého jedinec nabyl narozením, příp. přijetím do svazku domovského.“ (Baršová a Barša, 2005, s. 212).

„V roce 1935 se Československo připojilo k Úmluvě č. 179/1935 Sb., o mezinárodním postavení uprchlíků.“ (Vavřínek 1929 in Baršová a Barša, 2005, s. 214)

V roce 1928 byl přijat zákon č. 39/1928 Sb., o ochraně pracovního trhu, který zaměstnavatelům ukládal povinnost žádat o povolení k zaměstnávání cizinců. Zákon č. 52/1935 Sb., o pobytu cizinců zavedl povinnost žádat o povolení k pobytu u všech cizinců, kteří se v zemi chtěli zdržet déle než dva měsíce, povinnost evidence cizinců aj. V lednu 1939 bylo vydáno vládní nařízení č. 14/1939 Sb. jímž se doplňují předpisy o pobytu cizinců, pokud jsou emigranty. V roce 1947 byla péče o přistěhovalce přenesena na ministerstvo sociální péče a to v rámci zákona č. 138/1947 Sb., o péči o přistěhovalce, jakož i jejich některých přednostních právech. Naturalizaci přistěhovalců reguloval především ústavní zákon č. 74/1946 Sb., o udělení státního občanství krajanům vracejícím se do vlasti. Podle čl. 33 Ústavy Československé socialistické republiky z roku 1960 bylo poskytováno právo azylu cizím státním příslušníkům pronásledovaným za hájení zájmů pracujícího lidu, za účast na národně osvobozujícím boji, za vědeckou a uměleckou tvorbu nebo za činnost na obranu míru. Československo navázalo v 1974 významnou spolupráci s Vietnamskou socialistickou republikou a byla podepsána dohoda o odborné přípravě občanů Vietnamu v československých organizacích a tato odborná příprava byla následně realizována podle dohody z roku 1979. Podobné dohody byly uzavírány také s Kubou, Mongolskem, Angolou, Severní Koreou, Laosem a Kyprem. Mezivládní dohody byly ovšem v roce 1989 ukončeny na základě usnesení československé vlády č. 274/1990. (Baršová a Barša, 2005)

### **3.1.2 Vývoj integračních politik od roku 1989**

Zákon č. 123/1992 Sb. o pobytu cizinců na území ČSFR (Česká a Slovenská federativní republika) usiloval o sledování migrace a možnosti zásahu policie proti nelegální migraci a cizincům nerespektujícím zákon. Zákonem č. 52/1949 Sb., o hlášení obyvatelstva a povolování pobytu cizincům byla upravena možnost požádat o povolení

k pobytu (dlouhodobému či trvalému) na území ČR. V 90. letech byl založen institut trvalého pobytu. Byly vytvořeny základy právní regulace a institucionálního zajištění pobytu zvláštních skupin cizinců (žadatelé o azyl, uprchlíci aj.) – zejm. zákon č. 498/1990 Sb., o uprchlících. Po roce 1996 se začaly cizinecké předpisy zpřísnovat. Prioritní byla harmonizace s předpisy EU a migrační strategie byla odsunuta do pozadí. K 1. lednu 2000 byl přijat zákon č. 325/1995 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR (zákon o azylu) a zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů. Novelou zákona o pobytu cizinců, schválenou usnesením vlády ze dne 24. srpna 2005, č. 1055, mohl cizinec podat žádost o trvalý pobyt po uplynutí pětiletého pobývání v zemi. (Baršová a Barša 2005).

V rámci státem podporovaného přesídlovacího programu bylo navracejícím se krajanům umožněno rychlé nabytí státního občanství zákonem č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství ČR, ve znění pozdějších předpisů. Přesídlovací akce vzbudila zájem politicky a mediálně vlivných nevládních organizací a stát se začal zabývat zavedením etnicky selektivních přistěhovaleckých politik. Vláda přijala v roce 1996 usnesení č. 72/1996, o zásadách politiky vlády ČR ve vztahu k přesídlování cizinců s prokázaným českým původem žijících v zahraničí. V roce 1994 byla zahájena realizace zvláštního podpůrného programu pro přesídlování krajanů, který byl utlumen v roce 2001, a v 2002 připravilo ministerstvo zahraničních věcí Zásady politiky vlády ČR ve vztahu k přesídlování cizinců s prokázaným českým původem žijících v zahraničí. (Baršová a Barša 2005)

V roce 2003, usnesením č. 55 ze dne 13. ledna 2003, přijala vláda ČR základní koncepční materiál v oblasti migrace Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců, který vymezuje směr migrační politiky ČR a vůli ČR se migrační politikou zabývat. V souladu s touto politikou byl zpracován projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, jehož cílem bylo přivést do ČR kvalifikované zahraniční pracovníky schopné přispívat k rozvoji ekonomiky a společně s jejich rodinami se natrvalo integrovat do české společnosti (Ministerstvo vnitra: Migrace 2017).

V roce 1998 připravilo ministerstvo vnitra ve spolupráci s Radou Evropy tzv. Národní kulatý stůl na téma vztahů mezi komunitami. V letech 1999 - 2003 se formulovala celková integrační strategie a byla zřízena Komise ministerstva vnitra pro integraci cizinců a vztahy mezi komunitami. (Baršová a Barša 2005). ČR přijala usnesením vlády č. 689 ze 7.7.1999 Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR, ze

kterých vychází Koncepce integrace cizinců přijata usnesením vlády ČR ze dne 11. prosince 2000 č. 1266. Poslední aktualizace byla schválena dne 18. ledna 2016, kdy byla usnesením vlády č. 26 přijata aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2016. Cílem aktivit integrační politiky je předcházení vytváření uzavřených komunit imigrantů, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců a zachování sociální soudržnosti a nekonfliktního soužití všech obyvatel země. V ČR je integrace cizinců součástí aktivní politiky vlády, která vychází z mezinárodních závazků ČR, mezinárodně uznávaných principů, standardů, zkušeností a doporučení odborných orgánů Rady Evropy a EU (Ministerstvo vnitra: Integrace 2017).

Dne 29. července 2015 schválila vláda ČR Strategii migrační politiky ČR, která je založena na sedmi zásadách řazených prioritně s ohledem na bezpečnost, která je v těchto zásadách průřezovým elementem: Integrace jako zásadní nástroj úspěšné migrační politiky. Nelegální migrace a návratová politika, která pro ČR i EU představuje jednu z největších výzev. Azyl představující specifickou kategorii migrace. Vnější dimenze migrační politiky a mezinárodní ochrany je důležitým nástrojem pro rozvoj a stabilizaci třetích zemí a ochrany uprchlíků. Volný pohyb osob v Evropské unii jako jedna ze základních svobod zaručenou občanům na základě unijního práva a Schengenská spolupráce, která k naplnění tohoto práva přispěla. Legální migrace, která ČR dovoluje pružně reagovat na aktuální potřeby a možnosti státu. Mezinárodní a Evropské závazky ČR v oblasti migrace, které ČR ovlivňují. (Ministerstvo vnitra: Strategie migrační politiky 2015)

„Dne 9. září 2015 schválil ministr vnitra základní koncepční materiál Strategii pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám, která je zacílena na posilování zázemí Policie ČR ve vztahu k menšinám a jejich vzájemné důvěry, zvyšování odborných dovedností a vědomostí příslušníků Policie ČR a na komplexnější spolupráci Policie ČR s orgány státní správy, samosprávy, nevládními organizacemi a dalšími zainteresovanými subjekty“. (Ministerstvo vnitra: Strategie pro práci Policie 2015, s. 4).

### **3.1.3 Evropská a mezinárodní spolupráce**

#### **Mezinárodní spolupráce:**

Na mezinárodní úrovni Česká republika rozvíjí dlouhodobou spolupráci s hlavními tranzitními a zdrojovými zeměmi imigrace do České republiky a pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracuje s mezinárodními organizacemi - Mezinárodní organizace pro migraci, Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik, Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (Evropská migrační síť). Mezinárodní středisko pro řešení investičních sporů ICSID bylo zřízeno v roce 1965 na základě tzv. Washingtonské úmluvy a jeho hlavním cílem je řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států (Řezníček a Hejná 2015).

#### **Evropská spolupráce:**

V rámci EU se Česká republika podílí na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě (Ministerstvo vnitra: Mezinárodní spolupráce 2017). ČR je členem EMN (Evropské migrační sítě), jejímž hlavním cílem je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace (Evropská migrační síť). EU nabízí finanční podporu integrace občanů ze třetích zemí a na navrácení nelegálních přistěhovalců: Azylový migrační a integrační fond (na programové období 2014 - 2020), jehož cílem je podpora legální migrace, boj proti nelegální migraci, podpora solidarity a podpora rozvoje společného evropského azylového systému. Obecný program Solidarita a řízení migračních toků složený ze čtyř nástrojů: Fondu pro vnější hranice, Evropského návratového fondu, Evropského uprchlického fondu a Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí. (Evropská komise a generální ředitelství pro komunikaci: Migrace a azyl 2014)

## **3.2 Podpora integrace na úrovni obcí, krajů a nestátních neziskových organizací**

Proces integrace se uskutečňuje na regionální a lokální úrovni. Obce a kraje poskytují ústředním orgánům státní správy zpětnou vazbu o fungování integrační politiky a postavení cizinců na daném území a o problémech, které v procesu integrace vyžadují řešení. Nástrojem spolupráce jsou Regionální poradní platformy (Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo vnitra: Kraje a obce 2015). Integrační politika na regionální a lokální úrovni je uskutečňována v rámci činnosti Center na podporu integrace cizinců (Ministerstvo vnitra: Integrace 2017).

Nezastupitelnou úlohu v oblasti integrace cizinců mají nestátní neziskové organizace (dále jen NNO). Vznik, činnost, rozvoj a vytváření podmínek pro aktivní účast NNO při integraci cizinců je podporován v rámci Koncepce integrace cizinců (Ministerstvo vnitra: Integrace 2017).

## **3.3 Důvody migrace**

„Ve vyspělých společnostech je za nejčastější důvod migrace považováno lepší životní prostředí v hostitelské zemi. Lidé z méně rozvinutých zemí migrují nejčastěji z důvodu lépe ohodnocené práce v imigrační zemi.“ (Keller a Tvrđý 2008, s. 100).

Migrace ekonomicky aktivních migrantů mají souvislost se smluvními pracovními pohyby, vysoce vzdělaných či specializovaných pracovníků. (Drbohrav 2001)

Státní politika zaměřená na přijímání pracovních migrantů na omezenou a předem stanovenou dobu, bez možnosti prodloužení, je nazývána politikou dočasné pracovní migrace, prostřednictvím které se stát snaží motivovat cizince, aby se v hostitelské zemi neusadili a vrátili se do země původu. Směrnice rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícím rezidenty, umožňuje zavedení programů dočasné pracovní migrace a cizinci, kteří budou na základě těchto programů v Evropě dočasně pobývat, nebudou mít nárok na integraci prostřednictvím získání trvalého pobytu po pěti letech (Čížinský a Hradecká 2012).

Migrační politika by měla sloužit jako nástroj regulující migraci vysoce kvalifikovaných pracovníků ze třetích zemí a zajistit soulad mezi nabídkou a poptávkou. Politika ekonomické migrace by měla efektivně reagovat na proměnu vnitřních faktorů, které souvisí s dostupností některých odvětví českého pracovního trhu a také „na potřebu českých společností a zahraničních investorů získat dostatečně kvalifikovanou pracovní sílu ze zahraničí v případě, že v ČR chybí. Ministerstvo průmyslu a obchodu v úzké spolupráci s Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem práce a sociálních věcí realizuje či garantuje několik projektů ekonomické migrace“, jejichž cílem je nabídnout nižší administrativní a časovou náročnost a také flexibilitu těm subjektům, jejichž migrace je pro stát zajímavá. (Ministerstvo průmyslu a obchodu: Ekonomická migrace 2016).

### **3.3.1 Podnikání cizinců v ČR**

„Podnikání cizinců ovlivňuje veřejný a soukromý sektor prostřednictvím podpůrných programů podporujících malé a střední podnikání, poskytováním rekvalifikačních či jazykových kurzů. Nepřímo je také podnikání cizinců ovlivněno regulací obchodních a pracovních trhů a regulací migrační politiky.“ (Aldrich a Waldinger 1990 in Vaške a Vašková, s. 442)

Nejvyšší právní sílu má v ČR Ústava České republiky, jejíž součástí je Listina základních práv a svobod, v níž je v čl. 26 ukotveno právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost na území ČR každému a není tedy rozhodující skutečností, zda se jedná o občana ČR, cizince nebo zahraniční osobu. Listinou je ovšem umožněno stanovení odchylné právní úpravy pro cizince.

K 1. lednu 2014 bylo několik právních předpisů soukromého práva zrušeno a nahrazeno novými a zbytek právních předpisů byl novelizován. Na území ČR bylo obchodní právo od roku 1992 – 2013 upraveno zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v němž bylo podnikání zahraničních osob ukotveno v ustanoveních § 21 až § 26. Obchodní zákoník byl součástí občanského zákoníku, zákon č. 40/1964 Sb., a představoval jeho nejvýznamnější zvláštní předpis. Od 1. ledna 2014 je základním právním předpisem souvisejícím s podnikáním nový občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb., který komplexně upravuje soukromoprávní problematiku včetně úpravy závazkových vztahů, dříve upravených obchodním zákoníkem. Byl přijatý zákon č.



91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, který stanovuje, že cizinci, zahraniční osoby a občané ČR mají v oblasti osobních a majetkových práv stejná práva a stejné povinnosti. Obchodní korporace jsou upraveny zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (o obchodních korporacích). Základní normou pro oblast podnikání je také zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), který byl k 1.1.2014 novelizován a upravuje podmínky živnostenského podnikání, kontrolu těchto podmínek, definuje živnost a stanovuje druhy živností.

Dalšími zákony, které souvisí s podnikáním, jsou zákon č. 323/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti peněžního oběhu a devizového hospodářství a kterým se zrušuje zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, nový celní zákon č. 242/2016 Sb., který je účinný od 29.7.2016, sjednocuje českou legislativu s novým celním kodexem Unie platným od 1. května 2016 a jeho cílem je sjednocení postupů pro celou oblast cel, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti a zákon 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

### **3.3.2 Definice základních pojmů**

Podnikatelem je dle § 420 a § 421 občanského zákoníku „osoba, zapsaná v obchodním rejstříku, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění a vykonává samostatně na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku“. Pro účely ochrany spotřebitele je podnikatelem také „každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání. Případně „osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele“.

Zahraniční osobou je podle § 3024 občanského zákoníku „fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky“. Podle § 4 odst. 1, zákona 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty je za zahraniční osobu považována „osoba, která na území Evropské Unie nemá sídlo ani místo pobytu“.

Cizincem je podle § 1 odst. 2 zákona o pobytu cizinců „fyzická osoba, která není občanem České republiky, včetně občana Evropské unie“. Podle § 26 zákona č. 91/2012

Sb., o mezinárodním právu soukromém, je cizincem „osoba, která není státním občanem ČR a zahraniční právnickou osobou se rozumí právnická osoba se sídlem mimo území ČR“. Pokud cizinec ze třetí země získal na území ČR status dlouhodobě pobývajících rezidenta a jestliže si zařídil podnikatelské oprávnění, bude dle Směrnice 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků z třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajících rezidenty, považován za českého podnikatele a nesmí s ním být zacházeno jako s občanem třetí země.

„Ve vztahu ke státu je pojem cizinec v globálním kontextu definován jako jedinec, který nemá občanství daného státu. V evropském kontextu se jedná o osobu, která není občanem žádného členského státu EU.“ (Čižinský et al. 2014, s. 23 - 24)

### **3.3.3 Možnosti podnikání zahraničních osob**

Zahraníční osoby mohou na území ČR podnikat na základě stejných podmínek jako české osoby, což je ukotveno v § 5 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, který stanovuje, že „zahraniční osoba může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba, pokud z tohoto nebo zvláštního zákona nevyplývá něco jiného“. Za stejných podmínek mohou podle tohoto zákona § 5 odst. 6 provozovat živnost také osoby, kterým byl udělen azyl nebo doplňková ochrana a jejich rodinní příslušníci.

Právnická osoba se sídlem v ČR může být založena pouze podle českého právního řádu. Sídlo právnické osoby založené podle právního řádu cizího státu, která má sídlo v zahraničí, je možné do ČR přemístit, pokud to umožňují mezinárodní smlouva, přímo použitelný předpis EU nebo jiný právní předpis (Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, § 30, odst. 3). Podle občanského zákoníku se vnitřní právní poměry právnické osoby po přemístění sídla do tuzemska řídí českým právním řádem a je účinné dnem zápisu jeho adresy do příslušného veřejného rejstříku (§ 138 - § 142).

Podstatnou součástí ekonomické oblasti je vnitřní trh, který prostřednictvím propojení trhu zboží, pracovníků, služeb a kapitálu, usnadňuje zahraničním osobám z členských států Evropské unie přístup k podnikání na území ČR. Cílem členských zemí bylo vytvořit hospodářský prostor bez vnitřních hranic, v němž se bude uplatňovat

svoboda volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. Evropská legislativa zahraničním osobám poskytuje řadu výhod, které mohou cizinci ze třetích zemí využívat jen částečně. Na správě vnitřního trhu se podílí Komise, Evropská rada, Rada Evropské unie a Evropský parlament (Urban 2005 - 2017).

Dle § 103 zákona o pobytu cizinců zahraničním osobám stačí k pohybu v rámci členských zemí pouze občanský průkaz. Stejně jako cizinci jsou ovšem zahraniční osoby a jejich rodinní příslušníci povinni ohlásit policii místo pobytu na území ČR a to v případě, že bude jejich pobyt delší než 30 dnů.

### **Podnikání na základě živnostenského práva**

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, stanovuje, že osoba, která hodlá na území ČR provozovat živnost a podle zvláštního zákona má povinnost mít povolení k pobytu, „musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit doklad, kterým prokáže, že jí bylo uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu“ (§ 5, odst. 5).

Pro provozování živnosti jsou stanoveny jednak všeobecné podmínky a jednak zvláštní podmínky. Všeobecnými podmínkami jsou plná svéprávnost a bezúhonnost. (§ 6, odst. 1). Zvláštními podmínkami jsou odborná nebo jiná způsobilost (§7, odst. 1).

### 3.4 Pobyt cizinců na území ČR

Cizinec může na území ČR pobývat přechodně nebo trvale a jeho vstup, pobyt a vycestování z území ČR je v kompetenci Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí a Policie ČR (Český statistický úřad: Metodika počtu cizinců 2016).

V ČR se pobyt cizinců řídí zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, který upravuje práva, povinnosti, postavení a omezení cizinců, kteří legálně pobývají na území ČR. Zákon stanovuje podmínky vstupu cizince na území ČR a vycestování z území a podmínky pro získání povolení k trvalému pobytu a vymezuje působnost Policie ČR, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy.

Pobyty cizinců v ČR upravuje částečně zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších úprav, v němž jsou stanoveny podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádal o mezinárodní ochranu. Zákon dále upravuje řízení ve věci mezinárodní ochrany, práva a povinnosti žadatelů o mezinárodní ochranu a azylantů, podmínky Ministerstva vnitra a Policie ČR, státní integrační program a azylová zařízení.

Pobyty cizinců na území ČR se řídí také právními předpisy EU. Podmínky a pravidla krátkodobých pobytů jsou stanoveny nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 399/2016 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). Ve vízové oblasti se jedná především o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 o kodexu společenství o vízech („vízový kodex“) a nařízení Rady (ES) č. 539/2001 (ve znění pozdějších předpisů), který stanovuje seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

Cizinec může v ČR podnikat nebo může být zaměstnán na základě víza k pobytu nad 90 dní, povolení k dlouhodobému pobytu nebo povolení k trvalému pobytu. Na základě víza do 90 dnů nebo na základě bezvízového styku nemůže být cizinec zaměstnán ani nemůže podnikat (Ministerstvo průmyslu a obchodu 2007, s. 8 - 9).

Víza a povolení k pobytu jsou zákonem o pobytu cizinců stanoveny pro osoby ze třetích zemí, které mohou požádat také o vydání modré nebo zaměstnanecké karty.

### **3.4.1 Krátkodobý pobyt cizinců v ČR**

Krátkodobý pobyt cizinců ze zemí mimo EU nesmí trvat déle než 90 dní a je třeba rozlišovat státy uplatňující společnou vízovou politiku a státy, které jsou od této povinnosti osvobozeni. Osvobození od vízové povinnosti se nevztahuje na cizince, kteří na území ČR chtějí vykonávat výdělečnou činnost. Udělování krátkodobých víz je v kompetenci Ministerstva zahraničních věcí ČR. Žádost o prodloužení krátkodobého víza řeší odbory cizinecké policie krajských ředitelství Policie ČR (Ministerstvo vnitra: Krátkodobý pobyt 2017).

### **3.4.2 Vízum k pobytu nad 90 dnů**

Občané třetích zemí mohou požádat o dlouhodobé vízum za účelem pobytu na území ČR na dobu delší než 90 dnů. Uděluje se za účelem podnikání, sloučení rodiny, výzkum, studium, převzetí povolení k trvalému nebo dlouhodobému pobytu nebo za účelem zaměstnanecké či modré karty. Řízení o žádosti je upraveno zákonem o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb. V případě, že cizinec pochází z jedné ze zemí uvedených ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 429/2010 Sb., je povinen podat žádost na zastupitelském úřadě v zemi původu.

### **3.4.3 Dlouhodobý pobyt**

O udělení dlouhodobého pobytu bez předchozího pobytu na území ČR lze žádat při splnění zákonných požadavků v případě sloučení rodiny, studia, vědeckého výzkumu, zaměstnanecké karty a modré karty. Řízení o žádosti o povolení dlouhodobého pobytu na území ČR je upraveno zákonem o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb. a na výkonu vízové a pobytové agendy podílejí orgány Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR.

V případě dlouhodobého pobytu za účelem zaměstnání může cizinec požádat o:

- a) Modrou kartu, která je kombinací povolení k dlouhodobému pobytu a povolení k zaměstnání.

- b) Zaměstnaneckou kartu, která nahrazuje původní Zelenou kartu (Ministerstvo vnitra: Dlouhodobý pobyt 2017).

#### **3.4.4 Zaměstnanecká karta**

Povolení k dlouhodobému pobytu (delšímu než 3 měsíce), které opravňuje cizince k přechodnému pobytu a k výkonu zaměstnání na pracovní pozici, na kterou byla zaměstnanecká karta vydána nebo na pracovním místě, ke kterému byl udělen souhlas Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Pracovní místo musí být ve většině případů zařazeno do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty (§ 45g, odst. 1 a 2, zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců).

#### **3.4.5 Modrá karta**

Modrá karta spojuje povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR a povolení k zaměstnání. Vydává se na konkrétní pracovní místo a na dobu o 3 měsíce delší, než je pracovní smlouva (maximálně na 2 roky). Modrá karta se vydává na pracovní místo, vyžadující vysokou kvalifikaci a podmínkou je pracovní smlouva s hrubou mzdou, která odpovídá alespoň 1,5 násobku průměrné hrubé roční mzdy v ČR. Modrá karta je určena pro cizince ze všech zemí mimo EU, Švýcarska, Lichtenštejnska, Norska a Islandu (Sdružení pro integraci a migraci, 2011 - 2017).

## 4. Integrace imigrantů do české společnosti

### 4.1 Integrace

„Integrace, která znamená oboustranně zvládnuté začlenění do společnosti, je kvalitativně vyšším stupněm adaptace, respektujícím i právo na zachování specifčnosti. Je výsledkem učení na kognitivní i emotivní úrovni.“ (Vágnerová 2004, s. 651)

Mezi jednu z nejdůležitějších psychických potřeb je potřeba někam patřit, k nějakému společenství, kterým je člověk akceptován. To je základem lidské identity. Ve společnosti je utvářené jakési společenské klima a toto klima je velmi významné pro rozvoj a existenci každého člověka. Společnost určuje normy chování, hodnoty, vzory a ideály.

Společnost umožňuje základní orientaci ve světě a proto je jedním ze zdrojů lidské jistoty. Lidské jedince spojuje příslušnost k určité společnosti, která je specifická, a je např. jinak vymezená než další skupina, každá společnost je něčím odlišná. (Vágnerová 2004)

„Integrace cizinců je klíčová pro zachování soudržnosti české společnosti a pro ekonomický rozvoj.“ (Ministerstvo práce a sociálních věcí 2006, s. 1). Cizinci, kteří se dostali na území České republiky, mohou čelit různým problémům nebo překážkám od administrativní až po kulturní. Setkávají se s odlišnou kulturou či společenskými zvyklostmi a bohužel i s předsudky a diskriminací. Musí si tedy vydobýt mnohdy velmi těžce, místo v nové společnosti. (Assenza, D. (ed.) Individuální přístup k pomoci jiným, začlenění minorit, 4. díl)

Problém cizinců bývá v odlišnosti, ten kdo je odlišný bývá společensky jinak hodnocen, většinou hůře, často tito lidé získávají nižší sociální status. Odlišnost vyvolává nejistotu a v souvislosti s ní i další nepříjemné pocity. Lidé z majoritní společnosti nevědí, jací tito lidé jsou, neznají jejich zvyklosti a neví, jak se k nim mají chovat, je složité jim porozumět, je složité se s nimi domluvit. Proto se těmito lidem

raději vyhnou, odmítání je totiž nejjednodušším řešením v rámci obranných mechanismů, umožňuje únik z nepříjemné situace. (Vágnerová 2004)

Hranice, v níž se odlišnost mění v handicap, je dána aktuální společenskou normou. Handicap představuje odchylku od normy, která je tak velká, že se stává nepříjemnou, a proto přináší znevýhodnění. Má své sociální důsledky, může svého nositele více či méně stigmatizovat. Sociokulturní handicap vyplývá z odlišnosti sociální příslušnosti a s tím souvisejícího omezení v oblasti zkušeností, které jsou jiné nebo nedostatečné. Jde o problém daný působením jiných sociokulturních vlivů, odlišné socializace. Tito lidé jsou znevýhodněni pouze v určitém sociálním kontextu, jsou členy minority, která se od majoritní společnosti v různé míře liší (odlišnou identitou, jazykem, stylem života apod.) Většinové společnosti se musí alespoň částečně přizpůsobit, přinejmenším proto, aby v ní mohli bez větších problémů existovat. (Vágnerová 2004)

Velmi důležitá je pro cizince motivace, pokud nemají motivaci a psychická zátěž požadavků integrace je příliš velká, tito jedinci se pak snáze vzdávají, motivace začlenit se do majoritní společnosti slábne a tito lidé se ubírají k izolaci do svého prostředí. Takovéto oslabení motivace může vznikat v důsledku nepříjemných emocí, které na cizince působí při snaze zvládnout náročnou situaci při poznávání nového, často velmi odlišného prostředí. (Vágnerová 2004)

Podle Vágnerové by si jedinci, kteří se začleňují do nové společnosti, měli uchovat svou specifičnost a nepotlačovat ji za každou cenu. Někteří uprchlíci, kteří chtějí rychle, a za každou cenu splynout s majoritní společností tuto svou specifičnost potlačují.

Diamant (1995) in Vágnerová 2004 mluví v této souvislosti o hyperintegraci emigrantů, kteří se stydí za svůj původ. Její základ vidí v co nejrychlejší proměně vlastní identity, v tomto případě, popření minulosti, která se z nějakého důvodu stala zatěžující.



## 4.2 Teorie asimilace

Alexander tvrdí, že „asimilace je historicky první a sociologicky „nejpřirozenější“ reakcí na rozpor mezi veřejným občanstvím a soukromou individualitou, jenž poznamenal moderní masové občanské společnosti od jejich samotného počátku.

V případě asimilativního začlenění se vlastnosti, jež definují „cizí“ a „odlišné“, nemění, zatímco osobám, jež jsou příslušníky cizích a odlišných okrajových skupin, je umožněno zbavit se těchto vlastností během svého působení na veřejnosti. Z „odlišných“ a „cizích“ se mohou proměnit v „normální“ a „jedny z nás““. (Alexander, J. C. Promýšlení „způsobu začlenění“: asimilace, napojování a multikulturalismus jako varianty občanské participace. In Marada, R. (ed.) Etnická různost a občanská jednota. Brno: CDK, 2006, s.62 in Preissová Krejčí, Cichá, Gulová, 2012)

„Podle Pribáně je třeba rezignovat na hledání univerzálně platné morálky procházející napříč všemi kulturami. Extrémní projevy určitých kulturních kontextů (např. rituální vraždy, ale také přísné fyzické tresty) jsou podle něj neslučitelné s kontextem liberálně demokratických společností. V takových případech musí nastoupit politická autorita s mocenským řešením situace. Tyto kulturně podmíněné skutky (které by v původním kulturním kontextu nebyly prohřeškem, ale v některých případech by byly dokonce normou) musí demokratická společnost nejen neakceptovat, ale také trestat“ (Preissová Krejčí, Cichá, Gulová, 2012 s. 41 a 42). Z tohoto pohledu musí liberálně demokratické společnosti trvat na „své kultuře“ a chránit ji. Zároveň tento pohled nahlíží na multikulturalismus jako na soustavu různých, nikdy nekončících procedur, které nevnučují ani nenabízí žádné specifické kulturní obsahy. (Preissová Krejčí, Cichá, Gulová, 2012)

## 4.3 Multikulturní teorie

Tato teorie dává možnost harmonickému soužití odlišných kultur, je založena na nekonfliktní a rovnoprávné existenci různých etnických, náboženských nebo jiných skupin. Zabývá se otázkou jak zajistit, aby se určité etnikum adaptovalo v prostředí majoritní populace, aby uznalo a přijalo některé prvky této dominantní kultury, ale

zároveň by si uchovalo svou vlastní kulturu a nerozplynulo se v kultuře dominantní. (Preissová Krejčí, Cichá, Gulová, 2012)

V obecné rovině lze říct, že multikulturalismus je díky silicím migračním transferům fenoménem, který značí především dnešní společnosti. Předpokládá se, že migrace bude mít i nadále vzestupnou tendenci, a že v budoucnu bude v mnoha zemích, Českou republiku nevyjímaje, přibývat imigrantů, kteří zde budou chtít žít, natrvalo, a budou splňovat výše uvedené zákonné podmínky. (Preissová Krejčí, Cichá, Gulová, 2012)

Jak uvádí Benedictová, „je zcela správné, že si národy tak váží vlastního způsobu života, ale nepochopení jiných vede k podceňování ostatních kultur“. (Benedictová in Wolf, J. Kulturní a sociální antropologie. Praha: Svoboda, 1971, s. 168 in Preissová Krejčí, Cichá, Gulová, 2012 s. 37)

#### **4.4 Adaptace**

Adaptace na nové prostředí je závislá na osobnosti migranta i na společnosti do které přichází (její imigrační politika, postoj k imigrantům apod.), ale i na míře sociokulturní odlišnosti obou území.

Vágnerová hodnotí emigraci jako náročnou životní situaci, která je prožívána jako stresující a deprivující, bývá spojena s narušeným uspokojováním většiny základních psychických potřeb. Obvykle dochází ke zvýšení úzkosti, obav a pesimismu, především ve vztahu k očekávané budoucnosti, ale i depresivní ladění ze zážitků minulých. Reakcí na opuštění domova bývá truchlení, které je obvyklým projevem situací, kdy člověk ztratí cokoli významného.

Člověk žije v jakési symbióze se svým prostředím, učí se návykům a tradicím určité skupiny lidí, přejímá jejich způsoby chování a názory. Čím déle člověk žije v nějakém prostředí, tím více do něj „zakořeňuje“, stává se jeho součástí a ztrácí touhu se od něj odpoutat, jako je to např. u mladších lidí. Pokud se člověk přeci jen rozhodne emigrovat, znamená to dlouhodobé nebo trvalé přerušení bezprostředních svazků s jeho dřívějším prostředím. (Diamant 1995)

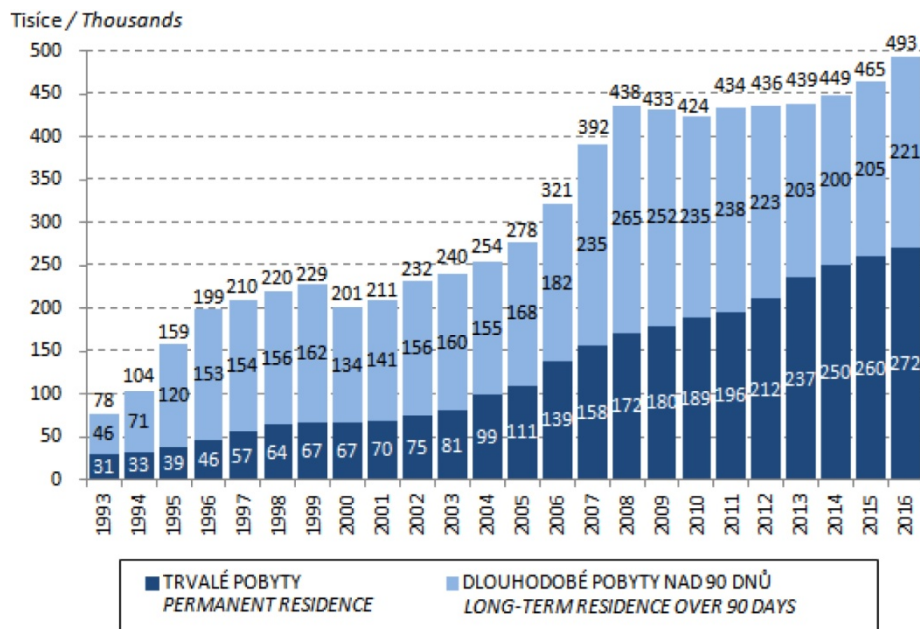
„Emigrant se rozhodl opustit prostředí, v němž se narodil a vyrostl, a usadit se v prostředí, které nezná a jež mu je cizí. Z občana se stal cizinec, z homogenní části jednoho celku heterogenní část celku druhého“.(Diamant 1995s. 18)

„Imigranti se mohou v náročné situaci cítit bezmocní, vydaní na milost společnosti, které nerozumějí, a do níž zatím nepatří“. (Vágnerová 2004, s. 663) Toto se může projevit výkyvy nálad, přecitlivělostí, uzavřeností, podrážděností, větší zranitelností a s tím souvisí i neadekvátní reagování (výbušnost, impulzivita, stáhnutí se do ústraní, apatie a ztráta iniciativy). (Vágnerová 2004)

„Asimilační teorie, se kterou přišly ve dvacátých a třicátých letech 20. století reprezentanti tzv. chicagské školy, vysvětluje adaptaci migranta v novém prostředí jako přirozený proces vývoje, končící po čase vlastně nevyhnutelně splynutím, „rozpuštěním se“ v majoritní populaci. Po této teorii přichází vlastně v mnohém podobný model „tavícího kotle“ (melting pot), který však implicitně minoritě přiznává určitou, byť malou, národotvornou roli. Na měnící se migrační realitu dnes reaguje tzv. koncept „salátové mísy“, který spíše než míšení vyjadřuje soužití (etnických skupin jak mezi sebou, tak s majoritou) vedle sebe ve vzájemné komunikaci rozličné intenzity“. (Tatjana Šišková, Menšiny a migranti v České republice, 2001. s. 24)

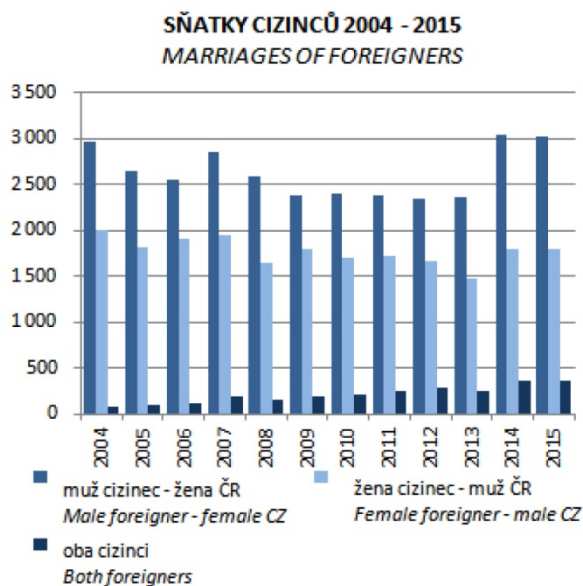
## 4.5 Přehled vývoje a situace cizinců v České republice

Obrázek 1: Vývoj počtů cizinců v ČR podle typu pobytu 1993 – 2016 (31. 12.)



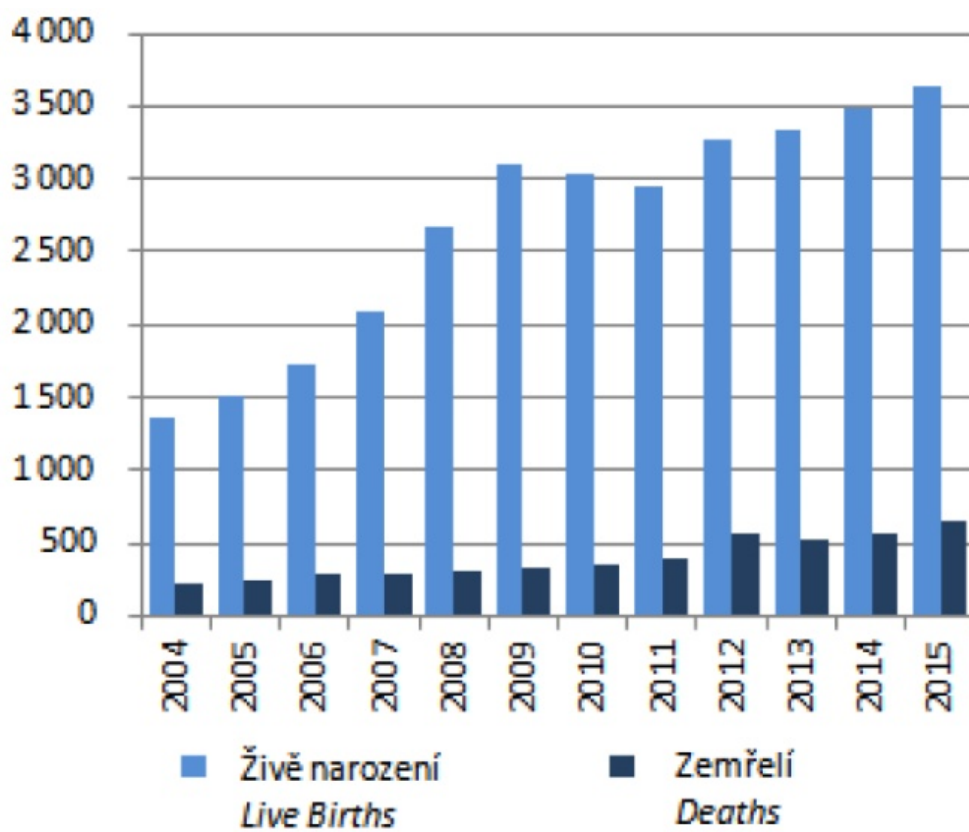
Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR

Obrázek 2: Sňatky cizinců 2004 -2015



Zdroj: Český statistický úřad

Obrázek 3: Živě narození a zemřelí cizinci 2004 - 2015



Zdroj: Český statistický úřad

## **5. Odlišnost kultur**

### **5.1 Sociokulturní prostředí**

Sociokulturní prostředí ovlivňuje každého člověka a člověk, který od dětství vyrůstá v dané společnosti je jí formován a získá specifické sociální zkušenosti dané společností. Tyto zkušenosti slouží jako základ orientace v tomto prostředí. Naučit se co se od něho očekává, jak se v určitých situacích chovat a reagovat, naučit se jazyk, místní komunikaci – verbální i neverbální, naučit se nějakému životnímu stylu a zvládat zde potřebné role. Sociokulturní zkušenost ovlivňuje také způsoby uvažování, preference, způsoby řešení problémů. (Vágnerová 2004).

### **5.2 Kulturní identita**

Pojem kultura můžeme rozdělit na dvě skupiny, do první skupiny lze zařadit vše, co vytváří lidská civilizace, materiální (výsledky lidské činnosti, nástroje, oděvy, přístroje, průmyslové produkty), a duchovní (umění, náboženství, rituály, zvyky, vzdělání, politika, právní normy). Druhá skupina se vztahuje spíše k projevům chování lidí (symboly, zvyklosti, předávání zkušeností, zachování tabu, hodnotové systémy). (Průcha 2004)

Kulturní identita, která znamená vědomí příslušnosti k nějaké určité kultuře a přijímá očekávání, jež má okolí jedince, vystupuje ze skupinové identity. Tuto identitu lze chápat jako osobní spojení se skupinou, s níž společně sdílíme určité sociální a kulturní charakteristiky. (Morgensterová M.; Šulová L.; a kol. 2007)

Průcha hovoří o kulturní identitě jako o souhrnu vlastností, jimiž se od sebe jednotlivé národy liší. Jednotlivými rozlišnými aspekty jsou myšleny jazyk, národní zvyky, umění, národní kroje, zaměstnání, náboženství, mravní zásady, či politické a právní zřízení. Kulturní identita vychází z dlouholetých, často neměnných tradic dané země. Kulturní identita je formována hodnotovým systémem dané země způsobem myšlení, postoji, pocity, rituály, nebo porozumění.

S takto definovanou kulturní identitou se ztotožňuje nejen Průcha, ale i Potočková in Šišková, která popisuje kulturu jako způsob života skupiny lidí nebo vzorců chování, které jsou přenášeny z generace na generaci.

### **5.3 Kulturní vlivy**

Kulturní vlivy mají obrovský vliv na formování sebepojetí. Někteří rodiče vychovávají své děti k toleranci, k přirozenosti a skromnosti (např. Skandinávci). Jiné národy např. výrazně dbají na národní hrdost (Francouzi, Řekové nebo Španělé). To, zda je kultura spíše individualistická či kolektivistická také ovlivňuje sebepojetí jedince. (Bačová, 1997 in Morgensterová M.; Šulová L.; a kol. 2007)

Podle Diamanta na základě kulturního vlivu mohou být povahové rysy jednotlivých národů či etnik diametrálně odlišné. Výrazným kulturním vlivem je i velikost národa, malé národy jako jsou Češi, Slováci, Holanďané se museli často vůči svému okolí prosazovat, např. pracovitostí, cílevědomostí a někdy až přílišnou přizpůsobivostí k měnícím se životním či politickým podmínkám. Ale i mezi malými národy jsou časté rozdíly. Např. Češi často více produkují a tvořivě promýšlí a nejsou častokrát schopni volit, či rozhodovat, Holanďané jsou více podnikaví, rychle odhadují, riskují a hojně se rozhodují podle intuice. Češi například upřednostňují inteligenci a vědění, oproti Holanďanům, upřednostňujícím sebevědomí a akci.

### **5.4 Kulturní šok**

V dnešní době jsou kladeny velké nároky na jedince v oblasti pracovní i soukromé. Spousta lidí, kteří se ocitnou v jiné zemi, v jiné kultuře, ať už z důvodů soukromých, nebo pracovních mohou zažít kulturní šok. Tato mobilita, kterou prožívají lidé, kteří se stěhují za prací, nebo jen za studii na omezenou dobu znamená ve své podstatě velkou zátěž, která úzce souvisí s jevem, který se označuje jako kulturní šok (Morgensterová M.; Šulová L.; a kol. 2007). „Každý dlouhodobější pobyt v cizí zemi, v cizí kultuře, snaha o přizpůsobení odlišnému životnímu stylu a myšlení v profesní a soukromé sféře patří k náročným životním situacím“. (Morgensterová M.; Šulová L.; a kol. 2007, s. 88).

Průběh, intenzita a vlivy tohoto šoku na psychiku jedince, záleží na odlišnosti obou kultur a na individuálních zkušenostech a schopnostech. Záleží na situačních a osobnostních faktorech, tolerantnosti vůči neznámému prostředí, přizpůsobivosti. Příznaky tohoto šoku mohou probíhat u každého individuálně, jiné prožívání má dospělý jedinec a jiné děti, které nedisponují takovými kontrolními mechanismy a dávají svým emocím volnější průběh.

Kulturní šok se může projevovat formou strachu, zmatenosti, dezorientací, depresemi, pocity ztráty a deprivace (např. v důsledku ztráty přátel, blízkých osob), psychologickými problémy (např. zvýšenou potřebou spánku, bolestmi hlavy a břicha), precitlivělost na kritiku, agrese, u dětí může nastat i regrese ve vývoji, nebo může nastat pocit odmítnutí ze strany kamarádů, popř. zažívání šikany. (Morgensterová M.; Šulová L.; a kol. 2007).

Potíže emigrantů vyplývají z dlouhodobého napětí mezi hodnotami a normami jejich etnické skupiny a tlakem požadavků majority. V nových podmínkách ztrácí mnohé ze zkušeností svůj význam nebo se dokonce mohou stát mnohdy nežádoucími. Pro cizince může být tento rozpor těžko řešitelný. Imigranti bývají obecně více religiózně zaměřeni, většinou kladou velký důraz na solidaritu či dodržování normy vzájemné výpomoci, běžný je větší projev respektu a úcty k autoritám, častěji dochází ke zdůrazňování mužské statečnosti, pravidlo pohostinnosti, normy vymezující vztah k jídlu, normy vymezující vztah k vlastnímu tělu (odhalování/ zahalování), odlišnost sociální percepce (pro cizince mohou mít určité projevy jiný význam), rozdílnost v životním stylu (slavení svátků, trávení volného času apod.), větší vázanost na rodinu, důraz na příbuzenské vztahy, cizinci mají většinou větší úctu ke stáří, většinou patriarchální uspořádání, odlišné jsou i ženské a mužské role (zejména v zemích kde je hlavním náboženstvím Islám má muž dominantní roli, ženská role je podřízená, žena je ve velké míře koncentrovaná na rodinu, muž je respektován jako hlava rodiny. (Vágnerová 2004)



## **5.5 Psychické potíže a poruchy vyvolané zátěží emigrace**

Jedním z faktorů, vyvolávajících psychické potíže a poruchy je adaptace na cizí prostředí. Vzhledem k faktu, že prostředí, v kterém jedinec žije, nebo trvale působí, si do jisté míry vytváří sám, prostředí působí na jeho city, zájmy, smýšlení výraznou měrou. Se vzrůstajícím věkem jedince, je schopnost opustit stávající prostředí a vyměnit stávající prostředí za nové, těžší. Prostor člověka není možné chápat pouze jako místo, ale i kulturu, zvyky, tradice a zdroj silných citových zážitků. (Diamant 1995)

Často i po několika letech života na novém území se může jedinec dostat nečekaně do těžké deprese, příčinou takové deprese může být neschopnost adaptace se na nové prostředí, izolace, či nelepšící se situace, kterou jedinec s postupem času očekával. (Diamant 1995)

Role uprchlíka, která přináší mnoho stresu, nemusí být zvládnutelná, a proto může vést ke vzniku různých reaktivních psychických a psychosomatických poruch, toto se může projevovat formou úzkostné poruchy s projevy napětí a úzkosti, nebo reaktivní deprese a s nimi spojený pesimismus, z toho vyplývají adaptační potíže, jako je např. rezignace. Ke kompenzaci komplexu některých sociálně-ekonomických problémů dochází např. v podobě pití alkoholu, nebo užívání drog, ale i kriminální chování, které někdy může být vynucené. Obvykle se tak děje v rámci určité komunity. Zvyšuje se i riziko násilného chování, ať už jde o individuální či skupinové. (Vágnerová 2004)

Za zmínku stojí frustrace, kterou člověk zažívá každý den, díky kulturním odlišnostem, problémům ve společenském styku (neznalost jazyka nebo místních zvyků nebo např. odloučení od rodiny). Překvapivě pozitivní vliv pro takového jedince má skutečnost, že jeho blízcí přátelé pocházejí z místních lidí, na rozdíl od situace, kdy se jedinec izoluje pouze ve skupině svých krajanů, kteří prožívají podobnou či stejnou situaci. (Kolman 2001)

## **6. Možnosti pomoci emigrantům**

Má li být práce s migranty efektivní, je třeba znát jejich odlišnost a specifičnost. Je potřeba vymezit jednotlivé faktory odlišnosti a specifičnosti.

### **6.1 Sociokulturní handicap**

Jakýkoliv jedinec s nějakou výraznou odlišností bývá často hůře hodnocen a obtížněji akceptován, díky této skutečnosti získává nižší sociální status. Lidé v okolí těchto cizinců, neví, jací to jsou vlastně lidé, neznají je a neví, jak se k nim mají chovat. Člověku, který je sociokulturně odlišný, případně pochází z jiného etnika, nerozumí a nedomluví se s ním. Často se stává, že jim jejich zevnějšek a chování připadá nevhodný a směšný. Proto se těmto lidem raději vyhnou.

### **6.2 Postoje společnosti k sociokulturně znevýhodněným**

Postoje společnosti k sociokulturně znevýhodněným jedincům bývají často ovlivněny nedostatečnou informovaností, negativními, či omezenými skutečnostmi, které vedou k převaze emocionálního přístupu nad rozumovým hodnocením.

### **6.3 Frustrace potřeb a ztráta identity**

Imigrant často strádá v různých ohledech, citová jistota a bezpečí jsou velmi důležité pro psychickou stránku. Jistoty a bezpečí, které poskytuje domov, nebo komunita blízkých lidí v takových situacích imigrantům chybí. Psychická situace jedinců je často negativně ovlivněna nejistotou ze získání pracovní pozice, úspěšné legalizace pobytu nebo vyřešení otázek bydlení.

Emigrace je často spojená se ztrátou nejen domova, ale i veškerých sociálních vazeb, kulturou či náboženskými, nebo sociálními zvyky. Tato situace vede ke ztrátě identity a může vyvolat depresi, která často vyústí v nepředvídatelné chování takto

postiženého jedince. Tento stav je silně ovlivněn motivačními prvky, které ovlivnili migrantovo rozhodnutí opustit svou zemi. Lidé, kteří plánují dočasnou emigraci, si chtějí zachovat svou původní identitu. Jinak je to u lidí, kteří odešli dobrovolně a s návratem do své vlastní již nepočítají. U těchto lidí není potřeba zachování vlastní identity rozhodující a často se bez větších problémů, alespoň části svých zvyků, aspektů předchozího života vzdají výměnou za snadnější integraci do nové společnosti. Nicméně i tito jedinci se musí části své identity vzdát.

K co nejsnadnějšímu zvládnutí výše popsaného by měla pomoci i sociální pedagogika. Sociální pedagogiku můžeme rozdělit na dvě základní funkce. Preventivní a kompenzační. Preventivní oblast se zaměřuje na podporu zdravého, nezávadného způsobu života společnosti o jeho vytváření a následného udržování. Nedílnou součástí je i snaha o vyhledávání jedinců, kteří se mohou v určitých situacích dopouštět sociálně patologického jednání. Kompenzační, terapeutickou činnost lze charakterizovat jako souhrn úkonů vedoucí k výchově či převýchově osob, které se dostaly svým chováním do situace, která je v rozporu se společenskými normami dané společnosti. Jedná se o trestní, deviantní činnost. Kompenzační činnost zahrnuje i odbornou pomoc jedincům, kteří se díky nějakému handicapu (nezaměstnanost, zdravotní postižení, neschopnost asimilace) dostali na okraj společnosti a kteří díky těmto faktorům mohou hledat řešení v alkoholu, drogách či v chování, které se vymyká sociálním normám.

Sociální pedagogika je profesí se silnou humanistickou orientací. Princip její pomoci je založen na pomoci druhým. Jedním z mnoha cílů sociální pedagogiky je předcházet diskriminaci, separaci přistěhovalců. Ruku v ruce s touto činností přichází nutnost ochránit majoritní společnost před možnými nežádoucími vlivy ze strany migrantů.

Jedním z primárních úkolů sociální pedagogiky je odstranění, potlačení napětí mezi přistěhovalci a majoritní, hostitelskou společností. Její činnost by měla napomáhat k úspěšné a bezproblémové integraci cizinců, která je klíčovou pro bezproblémové soužití většího množství sociokulturních společenství.

Sociální pedagogové působí nejen ve státní správě (Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí či Ministerstvo spravedlnosti), ale často najdou uplatnění v neziskovém sektoru. Zde se uplatňují ne jen

jako přímí konzultanti s klienty, ale i jako metodičtí, koncepční pracovníci. (Vágnerová 2004)

Jakákoli sociální opora usnadňuje začlenění do nové společnosti. Tato opora bývá obvykle poskytována vlastní etnickou skupinou. Důležité je mít fungující partnerský vztah, dobré rodinné vztahy.

Hmotné zajištění je také jedním z důležitých podpůrných faktorů. Pozitivním podpůrným faktorem je i vzdělání, protože pomáhá cizincům pochopit jazyk, odlišnost kultury a její normy. Usnadňuje i řešení problémů a umožní lépe zpracovat většinu potíží.

Pokud byli uprchlíci traumatizováni, potřebují psychoterapeutickou pomoc, umožňující zvládnutí problémů pro ně přijatelným způsobem. Sociální pomoc, zajištění základních podmínek existence. (Vágnerová 2004)

## **7. PRAKTICKÁ ČÁST**

### **7.1 Cíl výzkumu**

Cílem bakalářské práce je zmapovat situaci migrantů, resp. lidí, kteří se stěhují do úplně odlišné země či prostředí, než ze kterého sami pochází. Dále zjistit jak se jim podařilo začlenit se do společnosti a poradit si s kulturními rozdíly. Praktická část rozšiřuje část teoretickou v zaměření na otázku problematiky začlenění migranta v cílové destinaci, dále zkoumá, jaké faktory podpořily úspěšnou integraci do české společnosti.

### **7.2 Výzkumný soubor**

Soubor dotazovaných je dán specifikou tématu bakalářské práce. Tyto osoby, migranti, byly vybrány, tak aby jejich proces začleňování do nové společnosti, dopovídal zkoumanému problému. Jsou to tedy úspěšně začlenění lidé do České společnosti, kteří žijí na území České republiky již delší dobu a sami sebe považují za dobře socializované a jsou i úspěšnými podnikateli.

Pro získání širšího náhledu na problém integrace migrantů jsem záměrně vybírala z širokého spektra zákazníků, kteří pocházejí z různých koutů země. Věková kategorie respondentů se pohybuje v rozmezí 15 let. Pro úplnost jsem oslovila jak ženské, tak i mužské respondenty. S ohledem na genderové složení našich zákazníků se mi podařilo pro svůj výzkum získat pouze jednu ženu. Výzkumný soubor se tedy skládá z jedné ženy a sedmi mužů, v rozmezí od 38 do 53 let.

### **7.3 Výběrový soubor**

Pro hloubkový rozhovor byl zvolen dostupný vzorek respondentů. Ten byl vytvořen z cizinců, podnikajících a žijících v současné době na území České republiky. Využila jsem své zaměstnání (prodej vozů prémiové značky) k oslovení těchto lidí, s prosbou o spolupráci při zpracování praktické části mé bakalářské práce.

Jedná se o soubor cizinců, který je tvořen člověkem francouzského státního občanství, dále dvěma cizinci, kteří mají vietnamské občanství, jeden cizinec rakouského občanství, jeden zástupce indického občanství, jeden zástupce ukrajinského občanství, jednou chorvatského a jednou cizinec, který původně pochází z USA.

## 7.4 Metoda výzkumu

Vzhledem k výše uvedenému cíli bakalářské práce, byl zvolen kvalitativní způsob sběru dat, protože Gavora říká, že u kvalitativního výzkumu jde o výběr záměrný, tudíž by u tohoto typu výzkumu neměl být použit výběr náhodný, který je typický pro kvantitativní výzkum. Záměrný výběr je potřebný pro to aby vybrané osoby byly vhodné tj. aby měly potřebné vědomosti a zkušenosti z daného prostředí, vzhledem k cíli. Jen tímto způsobem lze zajistit, aby vybrané osoby podaly informačně bohatý a pravdivý obraz o něm. Tyto osoby výzkumník vyhledává a následně je podrobuje zkoumání.

Během pozorování nebo hned po něm, dělá výzkumník krátké zápisy, píše si poznámky, ze kterých potom skládá celkový obraz o zkoumaném prostředí. Přitom se snaží vysvětlovat jevy očima zkoumaných osob, a ne na základě svých vlastních názorů, očekávání, tradic apod.

Na rozdíl od kvantitativního výzkumu, ve kterém si výzkumník udržuje odstup od zkoumaných osob, jde v kvalitativním případě o přesný opak, tzn. sblížení se s nimi. Jde o důvěrnější vztah. Proto je akceptování výzkumníka respondentem bezpodmínečnou podmínkou tohoto typu výzkumu, který díky tomu umožňuje získat i informace citlivějšího rázu, díky nimž je možné lépe analyzovat problém integrace migrantů do naší společnosti.

## 7.5 Statistické a technické zpracování dat

Získané odpovědi z rozhovorů jsem zpracovala do zkrácených charakteristik jednotlivých respondentů. Tyto informace slouží k základní analýze odpovědí a vyhodnocení důvodů a řešení problémů spojených s migrací, tak jak je prožívali respondenti. Vyhodnocení bude slovně popsáno a je nedílnou součástí této práce. Pro ukázkou jsem dva nepřepsané rozhovory přiložila do příloh práce v plném znění.

## 7.6 Výzkumné otázky

**Výzkumné otázky vycházejí z výzkumného problému,**

Primární výzkumnou otázkou je: Co je klíčem k úspěšnému začlenění do české společnosti a jaké faktory ovlivňují proces začleňování?

Dílní výzkumné otázky navazují na hlavní výzkumnou otázku a snaží se o její bližší specifikaci.

- (1) Jaké faktory vedou k tomu, vybrat si za cílovou zemi k usídlení Českou republiku?
- (2) Kdo pomohl se začleněním, popř. co bylo největší podporou v začátcích života zde?
- (3) Jaké máte vzdělání/zaměstnání?
- (4) Je zde někdo, kdo Vám poskytuje morální podporu?
- (5) Jaké byly problémy, se kterými jste se museli vyrovnat?
- (6) Jakým způsobem se daří nároky odlišného prostředí zvládnout?

## 7.7 Způsob sběru dat

Vzhledem k cíli zachovat neměnný obsah výzkumných otázek, byl vytvořen krátký souhrn dotazů. Po předchozím vytipování byli osloveni jednotliví respondenti, kteří byli ochotní na tyto dotazy v rámci kvalitativního výzkumu odpovědět.

Se svými rozhovory jsem začala už v září roku 2016, kdy jsem si postupně dala dohromady zákazníky, které bych ráda oslovila. U nás ve firmě pracuji jako asistentka prodeje nových vozů, prémiové značky, takže běžně se zákazníky přímo nejednám.

Mým úkolem je se s nimi přivítat, podat jim základní informace, popř. kontaktovat prodejce, nebo nabídnout kávu. K získání souhlasu respondenta jsem musela nejdříve oslovit prodejce, který má tohoto zákazníka na starosti, který s ním běžně jedná a nejdříve zjistit, zda by tento respondent byl vhodný pro tento výzkum. Některé dlouholeté zákazníky, které dobře znám, a přátelím se s nimi i v mimopracovní rovině jsem oslovila sama od sebe, bez předchozí domluvy s prodejcem.

Všechny rozhovory jsem tedy měla předem domluvené, buď telefonicky, nebo při předchozím setkání. Samotné šetření probíhalo v rozmezí od listopadu 2016 do února 2017.

Všichni respondenti byli požádáni o souhlas a bylo jim zřetelně vysvětleno, za jakým účelem toto šetření probíhá. A všichni respondenti byli seznámeni s tématem bakalářské práce.

Před zahájením rozhovorů jsem respondentům nabídla možnost záznamu hovoru nahráváním na mobilní telefon nebo písemným zápisem. Vzhledem k odmítavému postoji k audio záznamu jsem rozhovory pořídila písemnou formou, díky této skutečnosti, kdy rozhovor nemohl plynule navazovat (časová prodleva při zápisu odpovědi) takový rozhovor trval hodinu až dvě, vzhledem k tomuto faktu jsem v závěru rozhovorů u některých méně trpělivých respondentů, cítila netrpělivost a neochotu se zabývat podrobněji pokládanými dotazy. Dalším ztěžujícím faktorem je, respektive není jazyková vybavenost respondentů. Proto jsou některé odpovědi od určitých respondentů stručnější, než od těch, kteří plynule mluví česky nebo anglicky.

Časový rozvrh byl velmi náročný. Koordinace schůzek a písemného kontaktu byla neméně náročná. Nešlo jen o pořízení samotného rozhovoru, ale i o jeho zpracování.

Kvalitativní výzkum v této podobě se jevil jako vhodný zejména díky citlivosti tématu, což se během výzkumu i potvrdilo, proto jsem upustila od jakékoliv podoby elektronické komunikace (skype, sms, facebook atd.).

Pro vedení těchto hloubkových rozhovorů bylo využito klasického přímého osobního setkání. Některá setkání proběhla v mém zaměstnání, v pozdních odpoledních hodinách, ke konci pracovní doby, kdy už je u nás na firmě klid a příjemnější klima, jedno setkání se odehrálo doma u respondenta, kdy jsem byla pozvána i se svým partnerem na typický indický oběd, který se protáhl do pozdního odpoledne, jedno



setkání pak proběhlo na formální večerní akci, při příležitosti představení nového modelu vozu, které jsou u nás prodávány.

S překvapením jsem zjistila, že někteří respondenti neváhali odpovědět na žádný z mých dotazů a velmi často hovořili o poměrně citlivých záležitostech.

## 7.8 Etické otázky

Při realizaci výzkumu pro tuto bakalářskou práci, bylo nutné zohlednit následující etické otázky

- (1) Seznámení s cíly výzkumu
- (2) Nebylo možné využít audiozáznamové techniky vzhledem k nesouhlasu oslovených respondentů
- (3) Respektování během rozhovoru, popř. možnost na nějakou otázku vůbec neodpovídat
- (4) Nehodnocení získané informace, nekomentovat či sdílet svůj názor
- (5) Žádný z respondentů neodpovídal pod nátlakem či jinou formou manipulace, protože takové odpovědi by neměly žádnou vypovídající hodnotu
- (6) Respektování rozhodnutí respondenta po ukončení rozhovoru svou účast na tomto výzkumu odmítnout
- (7) Zpřístupnění práce účastníkům výzkumu
- (8) Zajištění anonymity, které jsem dosáhla pozměněním skutečných jmen respondentů
- (9) Nabídnutí respondentům nahlédnout do bakalářské práce a výsledného zpracování jejich dotazů

## 7.9 Možná rizika během výzkumu

Výzkum založený na principu přímých otázek a odpovědí s sebou nese určité množství rizika a problémů. Jedním z možných rizik je samotný průběh sběru dat, konkrétně pokládání otázek. Pro analýzu je potřeba si vytvořit okruh otázek, který bude pro všechny respondenty stejný. Ale vzhledem k různým faktorům, které od sebe jednotlivé respondenty odlišují, se může stát, že jsou pro někoho některé otázky méně důležité, nebo

mají okrajový charakter, a tudíž není možné z dotazovaného dostat informace, které by odpovídaly množství či kvalitě odpovědí ostatních respondentů.

Dalším a ne nepodstatným rizikem je samotná ochota odpovídajícího odpovídat na všechny kladené otázky. I přes vyslovený souhlas se může stát, že se otázka bude týkat citlivého tématu, které není možné bez předchozích znalostí odhalit, a respondent nejenže odmítne odpovědět, ale může nastat situace, že bude chtít rozhovor ukončit. Existuje zde i riziko vyslovení nesouhlasu použít nasbíraný materiál. Proto je nutné i přes předem daný okruh otázek postupovat citlivě a respektovat odpověď i v takovém formátu, že nebude mít žádnou vypovídací hodnotu. S tím úzce souvisí i určitá hranice, za kterou při kladení otázek nelze zajít a nevyvíjet na dotazované žádný tlak, či jim podsouvat vlastní pohled na věc. Tím by odpovědi ztratily na autentičnosti a jejich vypovídací hodnota a kvalita by byla nulová.

Ačkoliv se více či méně osobní znalost a častější kontakt s částí respondentů může jevit jako přínosnou skutečností, může tomu být i naopak. Vzhledem k absenci anonymního faktoru může nastat situace, kdy je otázka velmi osobní a důvěrnější vztah dotazovaného a tazatele vyvolá rozpaky, nebo nepříjemné pocity. Určitým omezujícím prvkem je právě znalost osoby dotazovaného. Může nastat situace, že respondent nechce odpovědět na danou otázku, ale vědomí, že tazatel stejně odpověď zná, ho uvede do nepříjemné, takřka bezvýchodné situace a může tak ztratit veškerou chuť dále odpovídat.

Jedním z posledních, ale ne neméně podstatným rizikem výzkumu je velikost zkoumaného vzorku a jeho skutečná vypovídací hodnota. Vzhledem k časové náročnosti tohoto výzkumu, je počet respondentů omezen. A s velkou pravděpodobností není schopen pojmut všechny varianty způsobů migrace, vypořádáním se s problémy spojené s touto migrací. Odpovědi mohou být také ovlivněny skutečností, že se respondent i tazatel znají a takové odpovědi mohou být i pouze podvědomě ovlivněné touhou odpovídat tak, aby respondent vypadal v co nejlepším světle a naopak nevyjadřoval se tak, aby se dotazovaný mohl cítit dotčeně.

Vypovídací schopnost respondentů je do určité míry také ovlivněná znalostí jazyka, kterým byl rozhovor veden. Je pochopitelné, že vyjádření své radosti či naopak frustrace, zvládne respondent ve svém rodném jazyce daleko lépe než v jazyce naučeném, potažmo ne úplně perfektně ovládaném.

## 7.10 Analýza rozhovorů

Původní jména respondentů byla z důvodů ochrany soukromí změněna.

Jedním z respondentů, kterého se mi podařilo do svého šetření zapojit, je občan francouzské národnosti, **pan Pier**. Panu Pierovi je 44 let, a jeho podnikatelská činnost se soustředí v Praze, a nejbližší okolí hlavního města. Pan Pier je ženatý a má za manželku Češku, která ve Francii studovala, díky čemuž mu mohla pomoci s jazykovou bariérou. Jak se sám pan Pier zmínil, nebyl po příjezdu do České republiky tak úplně ztracen.

*Jak z odpovědi na společné otázky výzkumu vyplývá pan Pier patří do skupiny dobrovolných migrantů. Jeho rozhodnutí nebylo ovlivněno žádnými negativními vlivy, jako je válečný konflikt, politický nebo náboženský útlak. Důvodem ani nebyl ekonomický prospěch, ale touha žít se svou českou manželkou v České republice. Z rozhovoru je celkem patrné, že proces integrace je pro respondenta pocházejícího ze státu s demokratickým zřízením a určitou výší vzdělání spolu v kombinaci se zázemím poměrně bezproblémové.*

Tricetiosmiletá občanka Vietnamu **Paní Anh**, žije spolu s manželem v České republice již 18 tím rokem, dlouhodobě se věnuje podnikání v odvětví módního průmyslu, vlastní řetězec prodeje oblečení a dalších doplňků.

*Diametrálně odlišná kultura, odlišné zvyky, minimální jazyková vybavenost. To jsou znaky typické pro odpovědi respondentů pocházejících z asijských zemí. Jak z tohoto, ale i dalšího rozhovoru vyplynulo. Dají se, díky velké pracovitosti a soudružnosti v komunitě krajanů, překonat i tyto poměrně výrazné nedostatky. Typické pro odpovědi, asijských respondentů je touha po podnikání, která je v jejich zemích nemožná. Tato skutečnost je dostatečným hnacím motorem k tomu, aby i přes některé stěžující faktory a negativní zkušenosti, úspěšně zvládli proces integrace.*

**Pan Ban** z Vietnamu, kterému je nyní 53 let a žije v České republice od roku 1982, se určitým způsobem výzkumnému vzorku vymyká, přicestoval sem v rámci programu RVHP (rada vzájemné hospodářské pomoci). Měl za manželku Češku, nyní je

rozvedený, má zde syny. Podniká v odvětví pohostinství. Jako jediný z dotazovaných odpověděl, že by se nikdy dobrovolně nevrátil do své rodné země.

*Vzhledem ke skutečnosti, že byl pan Ban do České republiky v podstatě odeslán v rámci programu RVHP, dalo by se hovořit o nedobrovolné migraci. Naprostá absence možnosti zvolit si cílovou destinaci je atributem nedobrovolné migrace. Nicméně je potřeba si uvědomit, že oproti ostatním respondentům nemusel pan Ban absolvovat legalizační imigrační proces.*

**Pan Amar** z Indie, je mu 42 let a žije zde od roku 2001, podniká v odvětví pohostinství a prodej zboží. V české republice žije se svou Indickou ženou a dětmi.

*Pana Amara lze na základě jeho odpovědi zařadit do migrantů nucených. Strach o život dětí ho dovedl k rozhodnutí opustit svou vlast a začít nový život, i přes veškeré těžkosti, které toto rozhodnutí přináší, v jiné zemi. Stejně jako u většiny respondentů, si pan Amar vybral Českou republiku z důvodů její politické stability, bezpečnosti a toleranci vůči cizincům.*

**Pan Christoff** z Rakouska, ve věku 43 let, žíví se zde jak podnikatel v odvětví poskytování služeb, konkrétně firma, která se zabývá úklidem větších prostor i domácností. Pan Christoff má za manželku Češku a má zde děti.

*Pan Christoff je podobně jako pan Pier dobrovolným migrantem. Jediným důvodem proč opustil svou rodnou zem, je jeho česká manželka. Vzhledem ke geografické poloze obou států a podobného způsobu života, nebyl proces integrace tak náročný.*

**Pan Ivan** z Ukrajiny, který má věk 42 let se přestěhoval do České republiky ve svých 19 letech, kvůli studiím, otec mu vybral univerzitu v Praze. Je doktorem práv. Zatím zde nezaložil vlastní rodinu, žije s partnerkou a jejími dětmi, partnerka je Ukrajinka, také úspěšná podnikatelka.

*Z rozhovoru s panem Ivanem vyplívá jedna nepříjemná skutečnost. Ačkoliv lze občany České republiky považovat za poměrně tolerantní vůči různým národnostem, existuje určitá výjimka. A to jsou rusky mluvící cizinci. Určitá averze vůči občanům post*

*sovětským národům zřejmě vyplívá z dob komunistického režimu, kdy kroky naší země řídila v podstatě vůle Sovětského svazu. Nicméně stejně jako u všech respondentů i pan Ivan, považuje Českou republiku za dobrou volbu a je se situací spokojen.*

**Pan Pavao**, kterému je 52 let je původem Chorvat, přestěhoval se sem cca před 30 lety kvůli své České ženě, a jedním z důvodů, že se mu začalo v podnikání dařit, bylo i to, že jeho podnikatelská činnost zde nebyla tak rozšířená.

*Z toho rozhovoru bylo patrné a zde naplno zdůrazněné, že největší problémy imigrace v České republice jsou spojené s vysokou mírou byrokracie. Nicméně pokud imigrant tuto proceduru zvládne, považuje život v České republice za bezproblémový, čemuž nasvědčuje, stejně jako u ostatních respondentů, budoucnost plánovaná právě v České republice.*

**Pan Steve** z USA z Atlanty, kterému je nyní 38 let, sem přijel před 10 lety učit angličtinu, založil firmu, která se zabývá výukou jazyků. Má českou ženu.

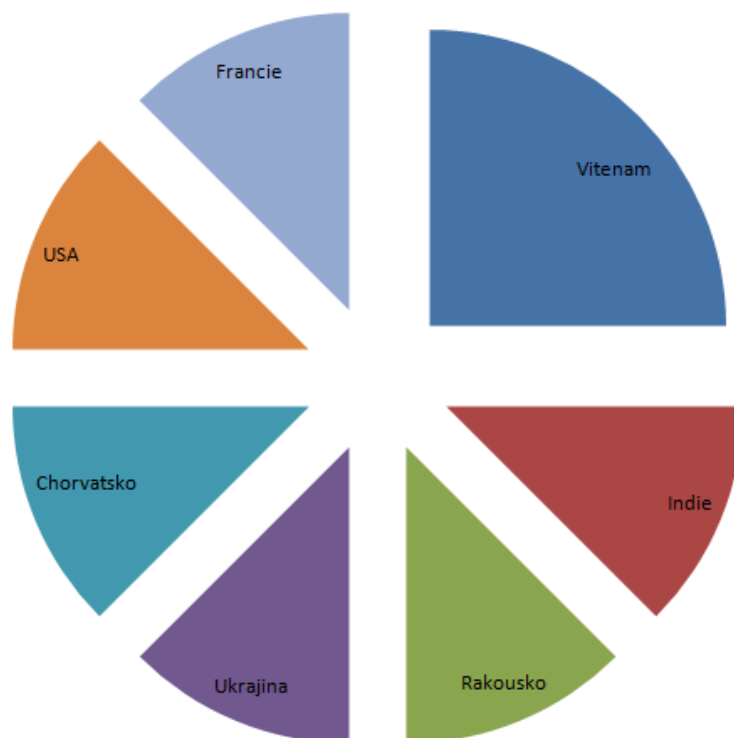
*Pan Steve je představitelem zámořského demokratického zřízení. Jeho důvody přesídlení do České republiky nejsou ovlivněny žádnou negativní stránkou života v USA. Rozhodl se pouze na základě osobní a podnikatelské roviny. Jak vyplívá z odpovědí, je život v České republice plně srovnatelný s životem v USA a v mnoha případech jej předčí. Určitá nesvoboda, byrokracie České republiky je vyvážena větší bezpečností a tolerancí naší společnosti.*

Obrázek 4: Přehled respondentů

<b>JMÉNO</b>	<b>VĚK</b>	<b>RODNÁ ZEMĚ</b>	<b>DŮVOD STĚHOVÁNÍ</b>
<b>Paní Anh</b>	38	Vítnam	Lepší život
<b>Pan Ban</b>	53	Vietnam	RVHP
<b>Pan Amar</b>	42	Indie	Obavy o své podnikání – bezpečnost rodiny
<b>Pan Christoff</b>	43	Rakousko	Partnerka
<b>Pav Ivan</b>	42	Ukrajina	Studia
<b>Pan Pavao</b>	52	Chorvatsko	Partnerka
<b>Pan Steve</b>	38	USA – Atlanta	Cesta na prázdniny + výuka anglického jazyka v ČR
<b>Pan Pier</b>	44	Francie	Partnerka

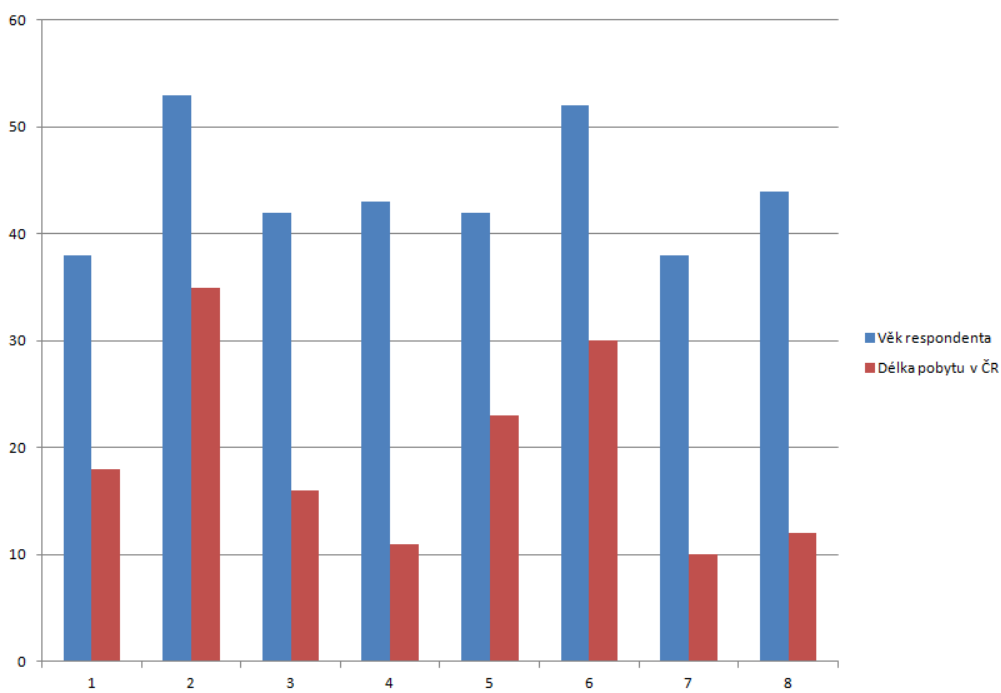
*Zdroj: vlastní*

Obrázek 5: Graf výchozích destinací migrantů



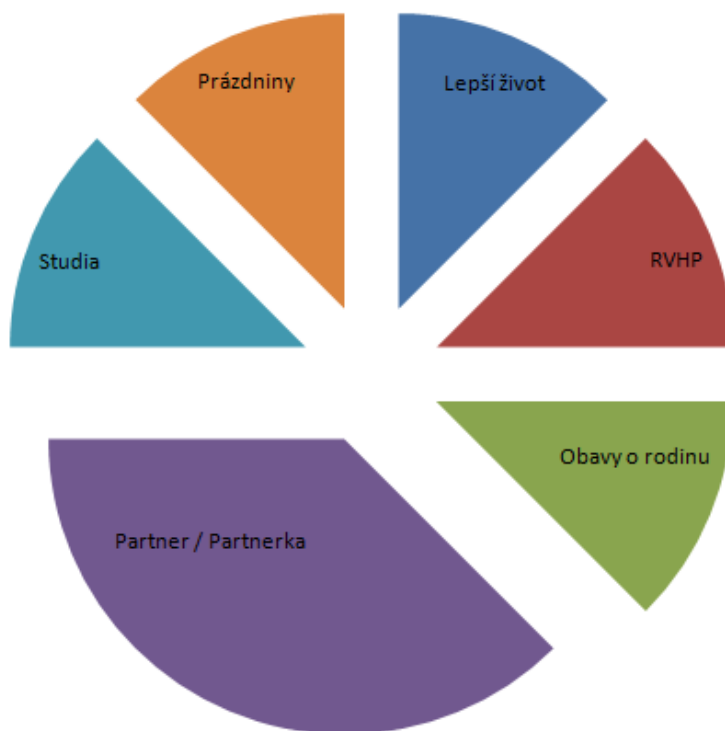
Zdroj: vlastní

Obrázek 6: Věk respondentů a délka pobytu na území ČR



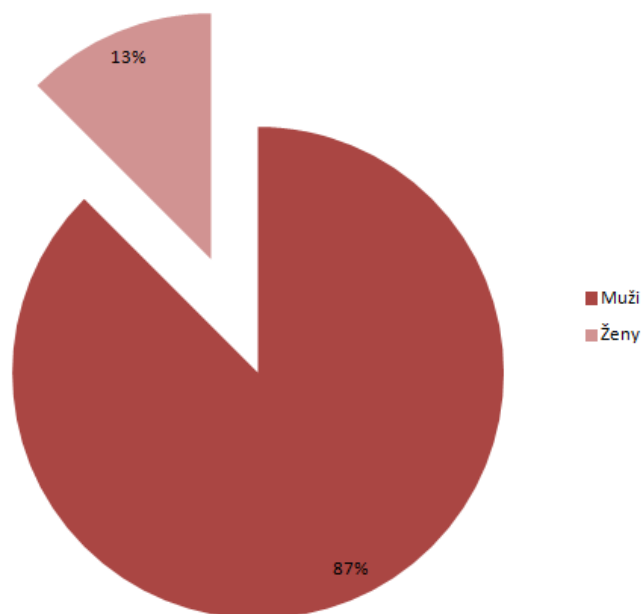
Zdroj: vlastní

Obrázek 7: Důvody migrace u dotazovaných respondentů



Zdroj: vlastní

Obrázek 8: Genderový poměr respondentů



Zdroj: vlastní



Na otázku „Proč jste se stěhovali ze své rodné země“ odpověděli pouze tři z osmi respondentů, že se stěhovali za partnery, a to většinou muži za svými českými ženami. Důvody ostatních pěti respondentů byly různé, od studií, po možnost podnikání ve vlastní zemi, dovolená, nebo například RVHP (rada vzájemné hospodářské pomoci).

Na otázku „proč jste se vůbec stěhovali ze své rodné země“ odpověděli tři respondenti stejně jako v otázce předchozí „protože odsud pochází moje žena“, další dva respondenti odpověděli, že už tu měli přátele nebo někoho z rodiny, kteří jim Českou republiku doporučili, dále u jednoho z respondentů, Českou republiku vybrali rodiče, kvůli jeho studiím. Další z respondentů odpovídá takto „nikdo se mě na nic neptal, byl jsem přidělen režimem, ale byl jsem rád“.

Otázka legalizace, dva z osmi respondentů se shodují na tom, že legalizace pobytu byla zdlouhavá a nepříjemná, měli vyloženě pocit, že zde nejsou vítáni, jednomu respondentovi dokonce navrhla úřednice, jestli se nechce raději vrátit zpět.

Osm z osmi respondentů bylo velmi nemile překvapeno, že zde málokdo mluví na úřadech anglicky, jako největší problém při vyřízení pobytu shledávají jazykovou bariéru. Všichni se ale shodují na tom, že legalizace pobytu byla náročná, ať z důvodů jazykové bariéry na úřadech nebo byl důvod jiný, např. země původu cizince.

Na otázku, jaké byly začátky jejich podnikatelské činnosti, odpovídá pět respondentů, že víceméně dobré, asi jako v každé jiné zemi. Jeden respondent odpovídá „měli jsme smůlu na lidi, o peníze, které jsme měli našetřené, na začátek podnikání jsme přišli, několikrát nás okradli a myslím si, že záměrně“. Jeden z respondentů odpovídá, že s minimálním kapitálem, se kterým přijeli, byly začátky podnikatelské činnosti velmi obtížné „pracovali jsme dobrých pět let, dá se říci nepřetržitě“. Jeden respondent opět zmiňuje obrovský byrokratický aparát, který ho v podnikání zbrzdil.

Na otázku jestli se považují za úspěšné podnikatele, odpověděli všichni „ano“, ale tři z respondentů zmínili, že je to až nyní, že začátky byly opravdu velmi těžké.

Otázka možného návratu do rodné země. Jeden z respondentů odpověděl, že dobrovolně nikdy. Ostatní z respondentů do svých rodných zemí jezdí na návštěvy rodiny a přátel, nebo na dovolené. Jeden z dotazovaných pak odpověděl, že si myslí, že by se mu dařilo i ve své rodné zemi – na Ukrajině stejně dobře jako zde.

Otázka, která se týká dětí a jak si respondenti představují jejich budoucí život. Sedm z dotazovaných má děti, které se všechny narodily v České republice, jeden

z respondentů odpovídá, že mají českou chuť, která je učí jazyk a připravuje se s nimi do školy. Obecně z rozhovorů vyplynulo, že tyto děti už od mala ovládají český a minimálně ještě jeden cizí jazyk, buď rodný jazyk jednoho z rodičů, nebo angličtinu a němčinu. Cizinci kladou důraz na to, aby jejich děti mluvily cizími jazyky, více než oni. Jeden z respondentů zatím vlastní děti nemá, ale podílí se na výchově dětí partnerky, která je Ukrajinka a má také děti, které se narodily v České republice.

Na otázku jestli respondenti nebo jejich děti čtou české knihy, nebo sledují české filmy. Odpovědělo šest respondentů „ano“, povětšinou všechny děti cizinců, které jsem oslovila, čtou knihy v českém jazyce, i sledují české filmy, dva z respondentů odpověděli, že jejich děti samozřejmě ano, ale oni sami ne. Další z respondentů mají s češtinou problémy, odpovídají, že je čeština velmi složitá, ale chtějí s Čechy mluvit česky, takže jim pomáhají čeští partneři.

Na otázku jestli je Česká republika schopna naplnit jejich očekávání odpověděli všichni „ano“, u někoho sice ne ve všech směrech, ale odpověď na otázku ano/ne se vždy shodovala.

Názor na občany České republiky. Dva z dotazovaných se shodli na tom, že Češi jsou národem flegmatiků, tři z dotazovaných mají pozitivní názor na Čechy, zmínili především to, že se tu nikdy necítili rasově diskriminovaní. Jeden z dotazovaných zmínil, že jsou Češi příliš nedůvěřiví a má pocit, že tu cizinci nejsou vítáni, jeden z respondentů odpovídá, že jsou spíše našťvaní, i když by být nemuseli, že se neumí tolik radovat, a poslední odpovídá, že je nutné nás pochopit, Čechy popisuje jako nepřející a trochu závistivé.

Na otázku „jaký si myslíte, že na Vás mají občané České republiky názor jako na podnikatele“ všichni z respondentů odpověděli, že si myslí, že kladný. Jeden z respondentů zmínil, že málokdo dokáže říct, co si opravdu myslí.

Na otázku „jaké máte zkušenosti s občany ČR“

Odpovídají všichni stejně, jsou to kladné nebo neutrální zkušenosti. Ať už se týká pocitu cizinců z Čechů, nebo např. zaměstnávání Čechů ve svých firmách.

Otázka bezpečnosti. „Cítíte se v České republice bezpečně?“

Ano odpovídá všech osm dotazovaných. Dokonce dva z respondentů odpovídají, že je zde bezpečněji než kdekoli jinde v Evropě. Respondent z USA odpovídá, že rozhodně ano bezpečněji než doma v Atlantě.

Na otázku „co je klíčem k úspěšné integraci v České republice“ Všichni respondenti odpovídají víceméně podobně, že nejdůležitější je pracovitost, trpělivost, znalost jazyka, velice důležitá je podpora rodiny nebo blízkých přátel a pochopení zdejší mentality.

## 8. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vytvoření si uceleného obrazu procesu socializace cizinců do naší společnosti, která je často diametrálně odlišná od společností z kterých tito lidé, migranti přicházejí. Poukazuje na problémy spojené s příchodem migrantu do cizí země. Ať se jedná o vlastní legalizaci jejich pobytu v České republice, integrace do společnosti, schopnost a možnost uplatnit se na trhu práce a v neposlední řadě osvojení si kulturních a sociálních zvyklostí občanů České republiky.

V teoretické části bakalářské práce jsem se věnovala vymezení pojmů a definic týkajících se migrace, jejich důvodů, dopadů a problému s ní spojených. Obsahem teoretické části je také popis faktorů, které teoreticky ovlivňují průběh hladkého začlenění migrantů do nové společnosti. V této části práce se také snažím o vysvětlení pojmu sociální pedagogiky a jejího přínosu pro migrační otázku, jak z pohledu migrantů, tak i z pohledu majoritní společnosti, která je s touto migrací spojená.

V bakalářské práci se pokouším o analýzu rozdílných podmínek migrantů v realizaci životní změny, kterou bezesporu migrace je. Různé společenské podmínky, podpora přátel, rodiny jak v původní vlasti či cílové destinace, kterou je Česká republika. Podklady k této části vycházejí z vlastního sociálního průzkumu mezi migranty s různými aspekty jejich integrace. Původní země, doba pobytu, jazyková vybavenost, pracovní uplatnění, počet dětí, důvody migrace.

Pro tuto praktickou část, proběhlo kvalitativní šetření formou hloubkových rozhovorů v totožném rozsahu.

Migrace je nedílnou součástí celé lidské historie napříč celým světem, který má vzhledem a především k válečným a náboženským konfliktům vzrůstající tendenci.

Jak ukazují výsledky výzkumného šetření, neexistuje standardní formát, kterým by bylo možné zobecnit důvody, způsob či úspěch integrace cizinců do české společnosti. Ačkoliv vzorek respondentů činil pouze osm cizinců, je patrné, že většina z nich se velice dobře socializovala, úspěšně podniká, založili rodinu a naprostá většina z nich považuje Českou republiku za svůj domov a neuvažuje o návratu do své vlasti. Jak dále vyplývá z odpovědí dotazovaných, panuje mezi nimi shoda v bodech, které umožňují hladké začlenění do naší společnosti. Jazyková vybavenost, finanční

soběstačnost a v neposlední řadě pomoc příbuzných či známých obeznámených se zvyky, úskalími života v České republice.

Ačkoliv z analýzy výzkumu v podstatě jednoznačně vyplývá, že migranti neměli zásadní problém s integrací, je nutné konstatovat, že současná migrační vlna směrem do Evropy může mít jiný průběh a jiné dopady jak na migranty, tak i na majoritní společnost než na které jsme byli zvyklí a ochotní reagovat pozitivně. Především díky direktivním nařízením Evropské unie ztrácejí jednotlivé země Evropy možnost svého vlastního rozhodnutí ohledně počtů přijatých migrantů, časovému plánu a v podstatě není vůbec brán zřetel na ochotu či možnosti majoritní části obyvatel dané země. Z tohoto pohledu se může jevit migrace jako nevídaný jev, který má potenciál vyvolat negativní přístup k migrantům. S ohledem na tuto skutečnost existuje reálně možnost, že imigrační proces současných migrantů nebude probíhat tak hladce jako proces respondentů, které jsem oslovila. Naše společnost stojí před situací, kdy se nerozhodujeme na základě vlastní vůle, sociálního citění či tolerance, ale na základě nařízení EU. Domnívám se, že se jedná o velmi nebezpečnou situaci. Těmito nařízeními dochází k potlačení základního principu demokracie, jako je svoboda rozhodování a v konečném důsledku může být taková politika kontraproduktivní, protože pokud budou za nařízeními následovat postihy, bude pravděpodobně majoritní společnost na migranty pohlížet velmi negativně.

Myslím si, že je velký rozdíl mezi pohlížením na migranty, kteří pro svou úspěšnou integraci obětovali svůj čas, zdraví, rodinu a sami se svou pracovitostí a pílí zasloužili o svůj úspěšný život v jiné zemi a migranty kteří budou do té samé společnosti dosazeni na základě kvót přerozdělení.

## 9. Přílohy

### Pier / Francie

#### 1. Z jakého důvodu jste se stěhovali ze své rodné země?

*Důvod k přestěhování byl společný život s mou partnerkou, se kterou jsme se poznali na jejích studiích ve Francii.*

#### 2. Proč jste si jako cílovou zemi vybrali ČR?

*Moje partnerka pochází z Prahy, tak jsme se po ukončení školy přestěhovali do hlavního města, kde jsem začal podnikat v oblasti potravinářství, otevřel jsem si obchod s francouzskými potravinami.*

#### 3. Jak probíhala legalizace Vašeho pobytu a kontakty s úřady? (obtížná či snadná byrokracie)

*Legalizace mého pobytu byla poměrně jednoduchá, vzhledem k našemu členství v EU, jedinou překážkou byla jazyková bariéra. Ale díky mé ženě, která mě velmi podporovala, dokonce několikrát překládala a řešila za mě věci, které bych doma řešil já, jsem se zde necítil tak úplně ztracen.*

#### 4. Jaké byly začátky Vaší podnikatelské činnosti (pozitiva/ negativa)?

*Začátky byly překvapivě dobré, čeští zákazníci jsou ochotni utráct peníze za kvalitní produkty a mají zájem o zdravé potraviny.*

#### 5. Považujete se za úspěšného podnikatele?

*Ano. Za posledních 5 let působení na českém trhu jsme zvýšili obrat a rozšířili naši firmu o další tři pobočky v Praze.*

**6. Vrátili byste se nyní zpět do Vaší rodné země? (spokojenost v ČR/  
nespokojenost)**

*Francii mám rád, ale v žádném případě neuvažuji o návratu, jsme tu spokojeni, podnikatelsky se mi daří.*

**7. Plánujete nebo máte zde děti? Jak si představujete život vašich potomků  
– kde?**

*Ano, máme tříletou dceru a budeme chtít, aby později studovala v zahraničí, když bude mít zájem, ale její domov je Česká republika.*

**8. Čtete vy nebo vaše děti české knihy? Sledujete české filmy?**

*Ano, sledujeme české filmy a čteme české knihy, i já jsem se naučil česky, sice jen částečně, ale je to důležité pro svou potřebu a pro pracovní kontakt se zákazníky.*

**9. Je ČR schopná naplnit Vaše očekávání? (integrace, socializace, pracovní  
trh)**

*Musím uznat, že Česká republika je dobrou zemí pro podnikání, když je podnikatel ochoten nabídnout solidní podmínky, nemá problém sehnat kvalitní pracovní sílu, jediný problém vidím ve státní správě, která je hodně šikanující a poměrně tvrdá v přístupu k podnikání.*

**10. Jaký máte názor na občany ČR?**

*Pozitivní, jsou veselí a přátelští a ochotní utrácet za kvalitní produkty, rádi se vrací k dobrým věcem a mají dobrý vkus, jedinou negativní vlastností vidím lehký rasismus a liknavost v řešení azylové politiky, jako by zapomněli, čím museli projít od války do roku 1989.*

*Diskriminovaný jsem se zde nikdy necítil, nepřijdu si tu tak úplně jako někde na konci světa, má žena je tu doma, odjakživa byla, mám pocit, že tohle mi život zde usnadnilo na začátku, dnes už jsem tu doma i já.*

**11. Jaký si myslíte, že na Vás mají občané ČR názor jako na podnikatele?**

*To je složitá odpověď, myslím si, že většina obyvatel mě vnímá dobře, část, možná těch sociálně slabších vnímá podnikatele obecně, spíš jako zloděje, ale v demokratické společnosti to tak může být.*

**12. Jaké máte zkušenosti s občany ČR?**

*Víceméně pozitivní, cítím se tu dobře, je to moje druhá rodná země. Mám tu skvělou rodinu, dceru, která je mým největším štěstím v životě, neměnil bych.*

**13. Cítíte se v ČR bezpečně?**

*Ano. Bohužel v mé rodné Francii je to dnes naopak. Nezvládli jsme azylovou politiku, tato situace by měla být varováním pro celou Evropu, včetně České republiky.*

**14. Co je klíčem k úspěšné integraci v ČR?**

*Určitá pokora k tradicím a životnímu stylu zde. Po mých zkušenostech z Francie to považuji za zásadní, protože problémy s úřady, nebo konkurenci najdete všude, důležité je mít kolem sebe lidi, kteří vám pomůžou a podpoří vás a samozřejmě rodinu, která nejvíc podrží, když přijdou problémy.*



## **Anh / Vietnam**

### **1. Z jakého důvodu jste se stěhovali ze své rodné země?**

*Ve své zemi jsme nemohli podnikat. A od svých přátel, kteří zde již řadu let žijí, jsme věděli, že se zde podnikat lze i když jste cizinec. Nepoměrně vysoký výdělek v ČR a nákladů na život ve Vietnamu je tak velký, že jsme bez problémů užívali i své rodiče, kteří v tu dobu zůstali ještě nějaký čas ve Vietnamu.*

### **2. Proč jste si jako cílovou zemi vybrali ČR?**

*Dostali jsme doporučení od rodiny, která tu již žila, žijeme tu asi 18 let. A je zde i velká komunita Vietnamců, která dokáže v začátku hodně pomoci, nebyla jsem tu tak osamělá, i můj manžel to tak určitě cítí. Pomůže to člověku i v pochopení odlišnosti Čechů.*

### **3. Jak probíhala legalizace Vašeho pobytu a kontakty s úřady? (obtížná či snadná byrokracie)**

*Velmi obtížně, je velmi těžké zlegalizovat pobyt a ještě těžší dostat pobyt trvalý, neustále jsme něco řešili s ministerstvem vnitra a cizineckou policií, opravdu to bylo náročné období, které trvalo cca dva roky. Ale vzhledem k tomu, že spoustu mých krajanů tímto procesem prošlo úspěšně, jsme se nevzdávali a vydrželi až do konce.*

### **4. Jaké byly začátky Vaší podnikatelské činnosti (pozitiva/ negativa)?**

*Jeli jsme s minimálním kapitálem a do toho ta legalizace, začátky byly opravdu náročné. Část peněz nám půjčili příbuzní, kteří tu podnikali, zároveň nám pomohli s prostory pro podnikání atp. Ze začátku jsme pracovali pořád, od rána do večera, toto období trvalo dobrých 5 let, pět let nepřetržité práce.*

### **5. Považujete se za úspěšného podnikatele?**

*Za středně úspěšného. Myslím, že jsou lidi, kteří se zde mají daleko líp, ale určitě i hůř. Nicméně je namístě říct, že za tím stojí spousta času, odříkání a námahy. Rozhodně nám to nespadlo samo do klína. Jsme však vděční, že jsme vůbec mohli začít podnikat.*

**6. Vrátili byste se nyní zpět do Vaší rodné země? (spokojenost v ČR/ nespokojenost)**

*Není důvod, máme zde rodinu, domů jezdíme jen na nový rok. Máme se zde dobře a prostředí České republiky nás v ničem neomezuje. Jsou zde jiné zvyky, ale ani to není problém. Naše děti mluví skvěle česky a mají české kamarády. Nedávno byly i na pomlázce.*

**7. Plánujete nebo máte zde děti? Jak si představujete život vašich potomků – kde?**

*Děti máme, mají českou chůvu, budou žít tady s námi. Budoucnost našich dětí bude jednoznačně spojená s Českou republikou, případně jinou evropskou zemí. Chtěli jsme především zajistit lepší budoucnost našim dětem a to bohužel v naší vlasti nejde.*

**8. Čtete vy nebo vaše děti české knihy? Sledujete české filmy?**

*My s manželem moc ne, čeština je pro nás stále obtížná, ale děti ano, knihy, filmy, vše jen v češtině, doma mluvíme i vietnamštinou. Jak jsem říkala, naše děti mluví perfektně česky, ale nechceme, aby zapomněli na náš rodný jazyk. Pochopitelně je budeme podporovat i ve výuce angličtiny a němčiny. Jak sami víme, znalost jazyka vám otevírá brány k poznání dalších zemí.*

**9. Je ČR schopná naplnit Vaše očekávání? (integrace, socializace, pracovní trh)**

*Ano, přes těžké začátky, jsme nyní spokojeni. Díky silné komunitě Vietnamců jsme měli čas si zde zvyknout. Každodenní kontakt s Čechy nám také velmi pomohl a až na malé výjimky nemáme zde žádné problémy.*

**10. Jaký máte názor na občany ČR?**

*Češi jsou nedůvěřiví, myslíme si, že tu cizince moc nechtějí, ale zároveň sledujeme, že Češi nechtějí dělat podřadné práce. To nám dává prostor k našemu podnikání. Nedávno jsme se o tomhle bavili se známými, kteří přišli s myšlenkou, že Češi nechtějí cizince, protože jsou cizinci, ale že jejich vláda cizincům často ustupuje na úkor Čechům. Přiznám se, že jsem si pak dala do souvislosti některé kroky vaší/naší vlády a možná na tom něco bude. Problém vidím i v tom, že Česká republika přijala nařízení Evropské unie a snadno se vzdává svého nebo národní identity. A to možná Čechům vadí víc, než si jsou politici ochotní připustit.*

**11. Jaký si myslíte, že na Vás mají občané ČR názor jako na podnikatele?**

*Nevím, doufám, že dobrý. Těžko říct. Někteří se k nám chovají slušně. Pro některé jsme jen zloději a ti, co berou místním práci.*

**12. Jaké máte zkušenosti s občany ČR**

*Spíše dobré, ale jste jiná kultura, dříve jsme měli trochu problém vás pochopit, ale už tu žijeme delší dobu, 18 let, takže jsme zvyklí. Jako všude se najde pár výjimek, co nám dokážou znepříjemnit život. Ale poměr těch dobrých a horších vychází určitě lépe k těm dobrým zkušenostem.*

### **13. Cítíte se v ČR bezpečně?**

*Ano. Řekla bych, že je Česká republika nadprůměrně bezpečná. V této oblasti si nemůžeme na nic stěžovat. V rámci Evropy bychom asi těžko hledali bezpečnější zemi.*

### **14. Co je klíčem k úspěšné integraci v ČR?**

*Mít pomoc od někoho, kdo tu již je (ať už finanční, tak se informací týká), nedovedeme si představit se sem stěhovat, aniž bychom tu neměli rodinu, jazyk je tu velmi těžký a požadavky nesrozumitelné a náročné. Kdybychom se měli znova stěhovat do ČR, zjistili bychom lépe jak je to s legalizací pobytu, možná už bychom si nějaká povolení řešili z naší rodné země a popravdě by od věci nebyly ani lekce základních českých frází. Češi dokážou být poměrně tolerantní, problém nastává, pokud jim chcete vnutit svůj způsob života. Začnou se stavět na zadní a změní se z přátelsky naladěných jedinců na nenávistné osoby během malého okamžiku. Nicméně tohle my respektujeme. Jsme v cizí zemi a jsme vděční za to, že zde můžeme být a považujeme za samozřejmost přizpůsobit se místním zvykům a ne si vynucovat opak.*

## **Ban/ Vietnam**

### **1. Z jakého důvodu jste se stěhovali ze své rodné země?**

*RVHP (rada vzájemné hospodářské pomoci), učil jsem se zde, 1982, zde jsem se naučil český jazyk (večerní intenzivní kurzy – dost náročné), zde jsem pracoval do revoluce, po té jsem začal podnikat jako spousta mých krajanů zde.*

### **2. Proč jste si jako cílovou zemi vybrali ČR?**

*Byl jsem přidělen režimem, nikdo se mě na nic neptal – kam bych si já přál jít (byl jsem rád, protože u nás bylo krátce po válce a nikdo nevěděl, co bude dál).*

### **3. Jak probíhala legalizace Vašeho pobytu a kontakty s úřady? (obtížná či snadná byrokracie)**

*Kontakt s úřady byl zajištěn režimem na základě dohody vlád ČR a Vietnamu.*

### **4. Jaké byly začátky Vaší podnikatelské činnosti (pozitiva/ negativa)?**

*Vše bylo snadné, uměl jsem již dobře češtinu, podnikání a obchod máme v krvi ☺, v této době šlo vše mnohem líp než třeba dneska, nebyly kontroly a administrativa atd.*

### **5. Považujete se za úspěšného podnikatele?**

*Ano, mám firmy, které zaměstnávají spoustu lidí jak českých, tak vietnamských a vlastně i jiných národností.*

### **6. Vrátili byste se nyní zpět do Vaší rodné země? (spokojenost v ČR/ nespokojenost)**

*Ne, nikdy. Ne, dobrovolně. Mám se zde dobře, život zde mi vyhovuje, mám tu syny, jsem zvyklý na toto prostředí. Mám zde už i přátele a spoustu obchodních partnerů. Byla to dlouhá cesta k tomuto úspěchu a nerad bych vše opustil a začínal jinde znovu.*

**7. Plánujete nebo máte zde děti? Jak si představujete život vašich potomků – kde?**

*Mám syny, jsem rozvedený, měl jsem za manželku Češku, jeden syn je studentem na vysoké škole, studia se mu daří. Druhý syn dostal na starosti jeden náš provoz, stará se o hotel, vymýšlí různé akce a modernizuje jej. Poslední dobou máme obsazeno pořád, takže se nám všem daří.*

**8. Čtete vy nebo vaše děti české knihy? Sledujete české filmy?**

*Ano, já i synové. Vietnamsky nemluví, jen pracovně, a kluci ani moc dobře vietnamštinu neumí.*

**9. Je ČR schopná naplnit Vaše očekávání? (integrace, socializace, pracovní trh)**

*Ano, ve všech směrech*

**10. Jaký máte názor na občany ČR?**

*Pozitivní, nikdy jsem neměl rasový problém, spolupracuji s českými firmami, zaměstnávám spoustu českých zaměstnanců.*

*Diskriminaci jsem nepocítil, díky mým intenzivním kurzům českého jazyka, jsem zapadl velmi dobře a brzo, spíš jsem se setkal se zvědavými pohledy lidí, jak nevěří, že mluvím česky, přes to, že je na mě na první pohled vidět, že jsem z Vietnamu.*

**11. Jaký si myslíte, že na Vás mají občané ČR názor jako na podnikatele?**

*Nevím, asi dobrý, dávám jim práci. Snažím se chovat slušně k ostatním a i ostatní se chovají slušně ke mně.*

## **12. Jaké máte zkušenosti s občany ČR?**

*Dobré, Češi jsou někdy trochu líní, ale nechají se vycvičit ☺, naučit chování takovému, jaké chce šéf.*

## **13. Cítíte se v ČR bezpečně?**

*Ano, bydlím v malém městě, tam je dobře.*

## **14. Co je klíčem k úspěšné integraci v ČR?**

*Pracovitost, chtít tu zůstat a něco dokázat, možná i trochu štěstí ve znění, že jsem narazil na dobré lidi, se kterými jsem začal spolupracovat, s odstupem času mohu říct, že to bylo i dobrou, ve které se zkrátka dařilo. Několikrát bylo špatně, ale dneska už je dobře.*

## **Amar/ Indie**

### **1. Z jakého důvodu jste se stěhovali ze své rodné země?**

*Těch důvodů bylo několik. Ale ten, který definitivně ovlivnil naše rozhodnutí k opuštění vlasti, byl strach o naše děti. Mou rodnou zemi ovládá de facto podsvětí, a pokud jste úspěšný, neuniknete pozornosti mafiánů, kteří se neštítí ničeho.*

### **2. Proč jste si jako cílovou zemi vybrali ČR?**

*Už nějakou dobu zde žijí naši přátelé a popisovali Českou republiku jako klidnou zemi s poměrně tolerantním obyvatelstvem s nepříliš vyhraněným postojem k cizincům.*

*Druhým důvodem je poloha ČR, která je ideální pro mé podnikání.*

### **3. Jak probíhala legalizace Vašeho pobytu a kontakty s úřady? (obtížná či snadná byrokracie)**

*Úplně jednoduché to nebylo, ale díky našim přátelům, kteří již tímto procesem prošli, se to dalo zvládnout. Byrokracie patří k těm vyšším, ale jak mám zkušenosti, v některých evropských zemích je to mnohem horší.*

### **4. Jaké byly začátky Vaší podnikatelské činnosti (pozitiva/ negativa)?**

*Věnuji se distribuci suchých plodů a oříšků. Tuto činnost jsem vykonával už doma a to v rámci Evropy a Asie. Několik obchodních kontaktů jsem měl i zde, proto nebylo až tak těžké začít podnikat zde. Snad jen množství povolení a vysokou korupci mohu považovat za negativní faktory. Občas jsem narážel na jazykové problémy, ale Češi když, chtějí tak se domluví i s Eskymákem 😊*



**5. Považujete se za úspěšného podnikatele?**

*Ano. Ale jak jsem se zmínil na začátku. Má to svá negativa. Pokud je člověk příliš úspěšný stává se terčem závidi anebo soustem pro nenasyté mafiány.*

**6. Vrátili byste se nyní zpět do Vaší rodné země? (spokojenost v ČR/ nespokojenost)**

*Pochopitelně, že nad tím čas od času myslím. Není snadné opustit svou rodnou zem, opustit širší rodinu či své přátelé. Ale myslím, že bych se již nevrátil. Děti jsou zde šťastné, nějakou významnou nenávisť vůči nám necítím a jsme zde spokojeni.*

**7. Plánujete nebo máte zde děti? Jak si představujete život vašich potomků – kde?**

*Děti máme. Ale jsou teprve na základní škole. Nechceme dětem jejich život plánovat. Rádi je podpoříme v jejich vlastním rozhodnutí. Z vlastní zkušenosti víme, že jsou důležité jazyky. Naše děti se mohou rozhodnout sami. Ať je to veterinář, architekt nebo designér aut. Zatím to moc neřešíme.*

**8. Čtete vy nebo vaše děti české knihy? Sledujete české filmy?**

*Ano. Děti češtinu zvládají dobře. Chodí do běžně české školy. Už nyní mluví lépe než já a manželka. Díváme se hlavně na české pohádky. I knihy čteme v češtině. Je to zajímavá zkušenost.*

**9. Je ČR schopná naplnit Vaše očekávání? (integrace, socializace, pracovní trh)**

*Myslím si, že ano. Vzhledem k jedné z nejnižších nezaměstnaností v Evropě, je vidět že je v ČR dost příležitostí k práci. Kdo chce pracovat a podnikat, tak může. Vhledem k tomu, že jsme se snažili přijmout pravidla a zvyky Čechů, nemáme problémy s integrací a úplně minimum negativních zkušeností.*

## **10. Jaký máte názor na občany ČR?**

☺ ☺ Češi jsou národ flegmatiků. Občas si zaná dávají, ale k nějakému činu moc nemají. Jsou méně výkonní v práci, ale pokud o něco jde, dokážou zatnout a vydržet cokoliv. Jsou to trochu mluvkové a víc toho namluví, než udělají. Na druhou stranu jsou poměrně dost přátelští. Přiznám se, že neznám úplně přesně historii ČR, ale mám pocit, že Čechům chybí taková národní hrdost a raději za sebe nechají jednat někoho silnějšího a celkem snadno ustupují. Což je velká škoda.

## **11. Jaký si myslíte, že na Vás mají občané ČR názor jako na podnikatele?**

Těžká otázka. Konkurenti mě asi moc rádi nemají, a jinak se snažím oddělit své podnikání od soukromí a tak s přáteli o něm moc nemluví. Opravdu nevím. Občas přispějeme na pomoc nějakému zvířeti, která moje dcera miluje. Sem tam zaplatíme škole nějaké pomůcky či přispějeme dětem na výlet. Tak to možná někdo z rodičů ocení. Ale víc k tomu asi nedokáži říct.

## **12. Jaké máte zkušenosti s občany ČR?**

Zatím jen dobré. Snad jen jednou jsem zažil nepříjemný pocit. Když se parta holých hlav dost nevraživě dívala na moji ženu s dětmi. Nic se však nestalo a беру to jako extrém, který je asi v každé zemi.

## **13. Cítíte se v ČR bezpečně?**

Zatím ano. I když jsem poznal v Praze, ale i v Budějovicích místa, kterým je lepší se vyhýbat. Vzhledem k nátuře Čechů je i dost nepravděpodobné, že by zde vznikl nějaký válečný konflikt a tak ano. Cítím se v ČR bezpečně. Asi je to dané i tím, že v mé vlasti je to naopak extrémně nebezpečné.

## **14. Co je klíčem k úspěšné integraci v ČR?**

Pravděpodobně se rychle naučit česky a přijmout zvyky Čechů. Obrnit se jistou dávkou trpělivosti při jednání s úřady a hlavně tu chtít žít a ne brát tuhle krásnou zemi, jako přestupní stanici k ničemu lepšímu.

## **Christoff/ Rakousko**

### **1. Z jakého důvodu jste se stěhovali ze své rodné země?**

*Svou rodnou zemi jsem opustil z osobních důvodů. Má manželka pochází z České republiky a nechtěla ji opustit.*

### **2. Proč jste si jako cílovou zemi vybrali ČR?**

*Ze stejného důvodu, z České republiky pochází má žena, a měli jsme tady babičku s dědou, Českou republiku poměrně dobře znám, měl jsem tu i před tím, než jsem tady začal bydlet známé, proto pro mě nebylo nic tak nepřekonatelného, abych se sem nemohl odstěhovat a podnikat zde.*

### **3. Jak probíhala legalizace Vašeho pobytu a kontakty s úřady? (obtížná či snadná byrokracie)**

*Mám rakouský pas a jsem tudíž občanem Evropské unie. Nicméně s úřady jsem jednat musel, bylo to zdlouhavé. Překvapila mě jazyková neznalost úředníků. Neochota hraničí s arogancí. Ale já měl výhodu, česky jsem v té době už trochu mluvil, neměl jsem takový problém, jako kdybych jazyk vůbec neznal. Nemile mne překvapily a vlastně do teď překvapují i úřední hodiny na úřadech.*

### **4. Jaké byly začátky Vaší podnikatelské činnosti (pozitiva/ negativa)?**

*Tato otázka souvisí s tou předchozí – obrovský byrokratický aparát. Neexistující pobídky pro malé začínající podnikatele. Korupční prostředí a obrovská daňová zátěž.*

*Z pozitiv bych snad mohl jmenovat dostupnost všech služeb potřebných k podnikatelské činnosti, jako jinde v Evropě. Profesionalita v technických oborech, které mnohdy převyšují svou kvalitou i zavedené firmy z ekonomicky silnějších zemí.*

**5. Považujete se za úspěšného podnikatele?**

*Nyní už ano. Začátky byly těžké, ale spoustu věcí jsem se naučil. Má firma má 15 zaměstnanců.*

**6. Vrátili byste se nyní zpět do Vaší rodné země? (spokojenost v ČR/ nespokojenost)**

*Těžko říct. Žiji zde již řadu let. Mám zde rodinu, prosperující firmu, zázemí a přátelé. A díky diktátu EU si nemyslím, že by to v mé rodné zemi bylo o tolik jiné. Pokud si člověk zvykne na určitá specifika ČR, musí konstatovat, že se zde nežije tak špatně.*

**7. Plánujete nebo máte zde děti? Jak si představujete život vašich potomků – kde?**

*Děti máme, a do toho, kde budou žít jim mluvit nebudeme. Soustředíme se na jejich vzdělání, aby našly uplatnění doma i v zahraničí. Rádi bychom aby mimo češtiny, zvládly další dva jazyky, vystudovaly vysokou školu. Zda v ČR nebo jinde, záleží na nich.*

**8. Čtete vy nebo vaše děti české knihy? Sledujete české filmy?**

*Ano čteme. Mimochodem Karla Čapka považuji za jednoho z největších velikánů spisovatelského nebe. A jeho schopnost psát humorné i velmi závažně laděné knihy je i u mnohých Čechů nedocenená. Dětem se líbí české pohádky jak v psané formě, tak i ve filmové.*

**9. Je ČR schopná naplnit Vaše očekávání? (integrace, socializace, pracovní trh..)**

*Ano. Očekával jsem, že po té, co se nějakým způsobem sžiju s jinou zemí a malinko odlišnou kulturou, bude se mi v podnikání dařit lépe a lépe. Ale v nějakých etapách mého nového života zde jsem musel hodně skousnout a být hodně trpělivý.*

### **10. Jaký máte názor na občany ČR?**

*Češi jsou velmi flegmatický národ. Občas si zanádvávají, vytvoří pár humorných kreseb a na většinu problémů hned zapomenou. Mám trochu pocit, že cizince vesměs tolerují, ale neumějí se k nim chovat. Bud' je považují za méněcenné, nebo na opak, ale neumějí s nimi jednat jako rovný s rovným. V současné době se situace dost zhoršila. Averse vůči cizincům je hmatatelnější, ale upřímně řečeno vzhledem k vyhocené situaci v celé Evropě se nedivím.*

*Myslím, že je normální být nedůvěřivý a trochu nepřístupný v době, kdy se člověk může reálně bát o svůj život.*

### **11. Jaký si myslíte, že na Vás mají občané ČR názor jako na podnikatele?**

*Každá mince má dvě strany, mám kolem sebe lidi, přátele, se kterými vycházím dobře, mám české zaměstnance, se kterými jsou i nejsou problémy. Řekl bych, že lidé v mém okolí mě berou dobře, a možná to bylo horší v době, kdy jsem zde začínal a neovládal tolik ještě český jazyk. Ted' si myslím, že na mě mají dobrý názor.*

### **12. Jaké máte zkušenosti s občany ČR?**

*S občany ČR mám negativní i pozitivní zkušenosti, např. co se týče zaměstnanců, někteří jsou nezodpovědní a někteří maximálně zodpovědní a vděční za slušnou práci. V soukromém životě mám víceméně kladné zkušenosti, pokud se bavíme o mých přátelích, rodině.*

### **13. Cítíte se v ČR bezpečně?**

*V současné době si myslím, že je Česká republika bezpečná stejně jako jiné země v Evropě, možná ještě bezpečnější. Jinak osobně jsem nikdy neměl problém ve smyslu rasovém.*

#### **14. Co je klíčem k úspěšné integraci v ČR?**

*To je těžká otázka, musím přiznat, že pokud bych byl cizinec neevropského typu, asi bych to měl o dost těžší. Ale pokud se člověk snaží a nečeká, že za něj všechno vyřeší státní aparát, může zde být úspěšný a žít spokojený život. Velkým problémem v ČR je jazyková bariéra. Čeština je velmi složitý a zálučný jazyk. A domluvit se zde anglicky nebo německy je velmi těžké. Češi velmi zřídka ovládají cizí jazyky. Mladší generace Čechů na tom je lépe. Na druhou stranu musím konstatovat, že čeština je váš jazyk, a je zcela pochopitelné, že bych ho měl ovládat, pokud zde chci žít a podnikat.*

## **Ivan/ Ukrajina**

### **1. Z jakého důvodu jste se stěhovali ze své rodné země?**

*Otec je Dr. věd a chtěl, abych studoval někde jinde v Evropě, ne zrovna na Ukrajině, zvažoval i Karlovu univerzitu a protože pracoval pro českou vládu, rozhodl se nakonec pro Českou republiku*

### **2. Proč jste si jako cílovou zemi vybrali ČR?**

*Viz. otázka č. 1*

### **3. Jak probíhala legalizace Vašeho pobytu a kontakty s úřady? (obtížná či snadná byrokracie)**

*Vše záleží na lidech a jejich vstřícnosti, najdou se i vstřícní i nevstřícní, stalo se nám, že nám pokládali i otázky typu „co tady děláte“ a jestli se nechceme vrátit zase zpátky, evidentně i oni měli s legalizací spoustu práce a bylo by pro ně snadnější, kdybychom jim řekli „tak my se teda vrátíme“. Trvalý pobyt byl problém, v tuto dobu se na trvalý pobyt čekalo 5 let, ale my jsme to měli komplikované, dostal jsem ho po 10 letech.*

### **4. Jaké byly začátky Vaší podnikatelské činnosti (pozitiva/ negativa)?**

*My jsme měli smůlu na lidi, měli jsme našetřené nějaké peníze, otec na tom byl i u nás docela dobře, co se financí týče, ale tady, když jsem já začal podnikat, měl jsem smůlu na lidi – docela často se mi stalo, že mě okradli, myslím, že záměrně. Myslím si, že kdybych začal podnikat v Praze, bylo by to lepší, teď žiji v Praze a musím říci, že je pro mě lepší než České Budějovice.*

### **5. Považujete se za úspěšného podnikatele?**

*Ano, ale mé začátky nebyly lehké, je lepší působit ve větším městě.*

**6. Vrátili byste se nyní zpět do Vaší rodné země? (spokojenost v ČR/ nespokojenost)**

*Kdybychom se vrátili, tak bysme se měli asi také dobře, já jako právník bych se uživil a otec do dneška spolupracuje na vysoké úrovni jak s Ukrajinou, tak s Ruskem, ale jsme tu již zvyklí. I když stále se divíme, že vaše rodiny nedodrží takovou soudržnost jako u nás, ale je to zkrátka jiná kultura.*

**7. Plánujete nebo máte zde děti? Jak si představujete život vašich potomků – kde?**

*Děti zatím nemám, plánuji je. Myslím, že budu rád za jejich život kdekoliv, tady nebo jinde v Evropě – západní. Ale ne na malých městech – tam jsou lidi hrozně smíření, ve větších městech chtějí mít lidí zítra víc, než mají dnes. A tak by to mělo být, takhle jsem byl vychovávaný já.*

**8. Čtete vy nebo vaše děti české knihy? Sledujete české filmy?**

*Ano čtu českou literaturu, jak ve volném čase, tak v práci spisy a podklady k mým případům, mluvím česky, anglicky, rusky.*

**9. Je ČR schopná naplnit Vaše očekávání? (integrace, socializace, pracovní trh)**

*Ano, po nějakém čase práce, a pokud žiji v Praze. Záleží i na lidech, tady jsem nyní spokojený.*

**10. Jaký máte názor na občany ČR?**

*Mám tu přátele, ale je nutné je pochopit, můj názor na ně je takový, že je vnitřně štvě, že nejsou například tak úspěšní a tím pádem vám nepřejí úspěch, ale málokdo z nich si přizná, že za jejich neúspěchem je jejich pohodlnost, my jsme vychovávaní k větší dravosti, cílevědomosti. Zkrátka kdo chce víc něco pro sebe, musí pro to něco dělat. Ale najdou se i výjimky.*



*Zdá se mi, a toho jsem si všiml už i na škole, že české rodiny tolik nepodporují svoje děti, že tady spousta 15 letých nebo 16 letých pracuje, u nás je to jiné, rodiče podporují studia dokud to lze. U nás je celkově větší pouto mezi rodinou, navštěvujeme se, víme o sobě, voláme si, to tady není.*

### **11. Jaký si myslíte, že na Vás mají občané ČR názor jako na podnikatele?**

*Je to různé, někdo si mě váží, že jsem se vypracoval z ničeho, vlastní pílí, někdo ne. Nyní už jsme na tom s našimi tak, že bydlíme, kde chceme, jezdíme auty, jakými my chceme a někdo vidí jen to pozlátko, ne práci, která za tím je. I když je pravdou, že nějaké peníze jsme měli i do začátku, ale to bylo tím, že otec měl dobrou práci.*

### **12. Jaké máte zkušenosti s občany ČR?**

*Špatné i dobré, teď už dobré, ale v začátcích to bylo trochu peklo ☺, ať se týče lidí v byznysu, tak úřadů.*

### **13. Cítíte se v ČR bezpečně?**

*Ano. V dnešní době je tu bezpečněji, než jinde, Německo nebo Francie jsou dneska nebezpečné. Měli byste být k dnešním migrantům přísnější (západní Evropa obecně), my jsme také přišli legálně, museli jsme pracovat, nebo mít vlastní kapitál, nikdo nám zadarmo nic nedal.*

### **14. Co je klíčem k úspěšné integraci v ČR?**

*Jsou dvě cesty. Záleží na tom, co člověk chce.*

*Bud' musí zapomenout, odkud přišel a přizpůsobit se všemu, pokud bych chtěl být jako většina Čechů.*

*Nebo pokud chci dosáhnout něčeho, k čemu mě rodiče vždycky vedli, musím se snažit, být pracovitý, trpělivý, chtít víc, pohybovat se mezi svými a správnými lidmi ve větších městech. Samozřejmě mít i hranice.*

## **Pavao / Chorvatsko**

### **1. Z jakého důvodu jste se stěhovali ze své rodné země?**

*Přistěhoval jsem se za manželkou. Nechtěla se stěhovat.*

### **2. Proč jste si jako cílovou zemi vybrali ČR?**

*Viz otázka č. 1*

### **3. Jak probíhala legalizace Vašeho pobytu a kontakty s úřady? (obtížná či snadná byrokracie)**

*Obtížné, dlouhé čekání na legalizaci pobytu, vystavení dokladů, následovala svatba a zase další čekání na doklady.*

### **4. Jaké byly začátky Vaší podnikatelské činnosti (pozitiva/ negativa)?**

*Moje podnikatelská aktivita zde nebyla rozšířená, proto se mi v podnikání dařilo od začátku dobře – nyní už by byla situace zřejmě horší. Byrokracie při vydání živnostenského oprávnění.*

*(stavění čerpacích stanic)*

### **5. Považujete se za úspěšného podnikatele?**

*Myslím, že ano, od začátku se mi zde ve své činnosti vede dobře.*

### **6. Vrátili byste se nyní zpět do Vaší rodné země? (spokojenost v ČR/ nespokojenost)**

*Vzhledem k tomu, že má firma je dobře rozjetá, tak ne, k nám jezdíme několikrát za léto, ale cestujeme i po jiných zemích Evropy. Mám zde rodinu a i přátelé. Jsem spokojený s tím, jak to tady funguje, co se týče podnikání i celkově.*

**7. Plánujete nebo máte zde děti? Jak si představujete život vašich potomků – kde?**

*Děti máme dvě, narodily se v ČR, myslím, že v dospělosti nebudou mít ambice odcházet do jiné – mé rodné země, maximálně např. na studia, stáž atd.*

**8. Čtete vy nebo vaše děti české knihy? Sledujete české filmy?**

*Ano čteme, já hlavně denní tisk, popř. bulvár, není to zas takový rozdíl, doma jsem taky četl jen tisk, knihy ne, naše děti se narodily zde, fungují jako ostatní české děti, chorvatsky ani moc neumí, manželka doma také mluví česky, takže chorvatsky mluvím jen pracovně, a když jedeme k nám.*

**9. Je ČR schopná naplnit Vaše očekávání? (integrace, socializace, pracovní trh)**

*Ano. Daří se mi tady. Předpokládal jsem, že to bude dobré, možná jinak bych sem ani nešel, jít sem teď v tuto dobu, bych se už rozmýšlel více, ale lidi se stěhují, migrují, tak proč ne.*

**10. Jaký máte názor na občany ČR?**

*Mám k nim kladný vztah, moji zaměstnanci jsou Češi a až na pár výjimek jsem s nimi po pracovní stránce spokojen, máme i české přátele.*

**11. Jaký si myslíte, že na Vás mají občané ČR názor jako na podnikatele?**

*Vzhledem k tomu, že se mi v podnikání daří, nepředpokládám, že by byl nijak záporný, ale popravdě sám nevím. S mými zaměstnanci a přáteli dobře vycházím.*

**12. Jaké máte zkušenosti s občany ČR?**

*Mám milující rodinu a dobré přátele, kteří mě podporovali v mých podnikatelských začátcích. Jinak nemám negativní zkušenosti, buď neutrální, nebo kladné.*

**13. Cítíte se v ČR bezpečně?**

*Ano, jako kdekoliv jinde v Evropě, v dnešní době není v Evropě rozdíl.*

**14. Co je klíčem k úspěšné integraci v ČR?**

*Znalost jazyka, rodinné zázemí, trpělivost, hmotná nezávislost, v dnešní době hlavně vzdělání. Za mých začátků tady se ještě tolik tituly neřešily.*

## **Steve / USA**

### **1. Z jakého důvodu jste se stěhovali ze své rodné země?**

*V polovině 90. let jsem sem přijel učit angličtinu. Našel si manželku, založil firmu a už zůstal. Původně to mělo být dočasné řešení, ale nakonec je to asi navždy.*

### **2. Proč jste si jako cílovou zemi vybrali ČR?**

*Byla to vlastně náhoda. Shoda okolností. U nás jsem ukončil pracovní poměr a rozhodl se udělat si prázdniny. Kamarádi mi říkali, že musím poznat Prahu, tak jsem sem přijel. Můj kamarád, který už tu byl asi tři roky, mě poprosil o pomoc v práci, měl tu rozjíždějící se firmu a tam jsem poznal svou ženu.*

### **3. Jak probíhala legalizace Vašeho pobytu a kontakty s úřady?**

*Bylo to trochu zdlouhavé, ale jinak myslím, že až tak obtížné to nebylo. Spíše bylo problémem, že v té době zde anglicky mluvilo jen velmi málo lidí a to mnoho věcí zdrželo. Já respektuji, že se zde mluví česky, ale překvapilo mě to, pomáhala mi má žena.*

### **4. Jaké byly začátky Vaší podnikatelské činnosti**

*Nebyla tu žádná větší zkušenost a vše se rozjíždělo jen velmi pomalu, nebyla tu konkurence, to bylo dobré. Ale zkušenosti byly minimální, učil jsem se také, ale nakonec šlo vše poměrně dobře.*

### **5. Považujete se za úspěšného podnikatele?**

*Nevím, snad ano... já nejsem na nikom závislý, moje firma prosperuje. Zakázek je stále dost. Lidí neodchází – v dnešní době je to úspěch.*

### **6. Vrátili byste se nyní zpět do Vaší rodné země?**

*Do USA jezdíme poměrně často, nejméně 1x za 2 roky - abychom navštívili rodiče - ale domov už máme v ČR. Nebylo těžké si tu zvyknout, myslím, že USA není o tolik svobodnější než České republika, jsou věci, které se nedají porovnávat, třeba zdravotní péče je tady mnohem lepší, v podstatě každý má zdravotní péči. Je tu bezpečno.*

**7. Plánujete nebo máte zde děti? Jak si představujete život vašich potomků – kde?**

*Ano, dcery žijí zde. Když budou chtít, můžou cestovat. Nejde jim bránit.*

**8. Čtete vy nebo vaše děti české knihy? Sledujete české filmy?**

*Děti samozřejmě ano, mluví zcela plynně oběma jazyky. Já bohužel ne a dodnes nemohu říci, že bych češtinu ovládal - s každým písemným projevem mi dodnes musí manželka pomoci a česká výslovnost je pro mne nepřekonatelným oříškem, je velmi složitá i gramatika a slovní tvary. Manželka mi několikrát musela vysvětlovat několik významů pro jedno slovo, čeština je košatá ☺. Chci s Čechy mluvit česky, takže se pokouším stále dál a dál.*

**9. Je ČR schopná naplnit Vaše očekávání?**

*ČR je popravdě řečeno úplně jiná země než USA. Tam je podstatně větší spektrum obyvatelstva a je častější, že se lidé stěhují za prací. Tady to tak moc nemáte. Ale líbí se mi tu. Lidi tu mají pevnější vztahy mezi sebou.*

**10. Jaký máte názor na občany ČR?**

*Jak kteří. Je škoda, že se mnozí neumí radovat, že nejsou happy. Jsou trochu naštvaní, ale nemuseli by být. Ale mám to tu rád. Někdy se lidi snaží obelstít různá pravidla. Ale Češi mají svou zemi rádi víc než u nás, sice nezpíváte hymnu při všech příležitostech, ale svou zemi máte rádi.*

### **11. Jaký si myslíte, že na Vás mají občané ČR názor jako na podnikatele?**

*Snad dobrý, snažím se být s ostatními v kontaktu. Málokdo vám dokáže říct, co si o vás opravdu myslí. Nemůžu asi relevantně odpovědět.*

### **12. Jaké máte zkušenosti s občany ČR?**

*Dobré i špatné, jako všude jinde. Pozitivních je víc. Najdou se zlí a závistiví lidé, kteří sami nedokázali nic a tím víc se chtějí přiživit na práci druhých, v tomhle není žádný rozdíl mezi lidmi tady a u nás.*

### **13. Cítíte se v ČR bezpečně?**

*Ano. Mnohem bezpečněji než v Atlantě. Ale je pravda, že bydlíme na větší vesnici a nevím, jaké by to bylo třeba ve velkých městech. Všichni to vidíme, neuplyne ani jeden měsíc a v USA dojde k nějakému útoku, nebo konfliktu, kde umírají děti, nebo jen náhodně kdo jde kolem. Je tam snadný přístup ke zbraním, to není moc bezpečné. Já jsem viděl testy ke zbrojnímu průkazu v České republice a pochybuji, že by je mnoho z Američanů zvládlo.*

### **14. Co je klíčem k úspěšné integraci v ČR?**

*Mít tu někoho, kdo vám tady pomůže, nebo kvůli komu se sem přestěhujete 😊. Pochopit místní mentalitu a přizpůsobit se jí. Naučit se aspoň trochu česky, nikdo se s vámi nebude bavit anglicky 😊. Češi chtějí mluvit a ne přemýšlet nad tím, co se jak řekne v jiném jazyce, chápu to, protože polovina těchto lidí se ve škole angličtinu prý ani neučila.*

Chystri mi mače - me. Je m tu do ma  
jako mo je re ma. Peme' so kome  
meta.

(11) Slozise'. Nihdo dobre nihdo  
jako zlozija rale ~~je~~ je leu kmaie  
kazdy' ma' mo znost - ma zov.

(12) Spoko pms'. Narodila se se de va  
- mjneto' svetsi'. Je m t'ostney'.

(13) Ano je m tu v bezpeči  
oproti FR. Veropismus. Aky l.  
politika

(14) Fedim' kul'ity' volina  
mzmdm + ralice cR, xbysek  
se opra'cia masa de m' - probl.  
jeon vude.



blidni u zahr. - je lepsi uroven.

⑧ konkurenci je filmu a cke  
cestni no viny, moje cestina  
na ~~pro~~ primernem urovni ale  
smat'm se k tomu krome nikace  
se zah. je slozila vice pro  
francouze.

⑨ podnikat rady je dobre a  
sajt'mare'. Probl. statni sprava <sup>silava</sup>  
dalej probl. kvalitni prac. sila, ale  
za dobrych plas. podm. se det'  
vest.

⑩ Cest by mihi my svet nato  
jak roku bylo ~~pro~~ v soadifum  
tedy se masovaliz. - utvilo.  
- likvanost v pesim' aysl. politiky

④ jediným ukazatelem by byly  
ati příkazy - myšlenka úroveň  
žádání ok. Cestí doboru  
kupní síla, zájem o kvalitu  
potraviny - jídlo

5 Ano. Dáví se nám dobře.

Výčet obrot a další pokroky.

⑥ Francii mám rád. Nemí dávno  
se vracet. Firma prosperuje, jsem  
na to lepší než ve FR (fir.)

NE.

⑦ Ano - dcera. Tím, že se  
dcera narodila v ČR chcem  
že jistota, ale studium

① Porhodoval medzi FR a ČR  
moje žena + vratae na ČR, tak  
jem se rozhodl pro ČR.

Potah: jeme se v FR - studia

② po škole ani po dvou měs.  
jem se rozhodl přestěhovat

Na slay + la se přikáztořt mř

obchod v ČR - zkus, mair

z FR. Přestěhoval jemu se.

③ bez pomoci ženy bych měl  
probl. s jazykem. Co se týče  
papírů nebyl probl'm - EU.  
Nechtěl jemu se zva cený d'čay  
řho.

na'm taky gadar no nikolo me  
medal. Mehi peme pemise.

(14) from dui ce sty.

Bud' mu tise zapo me nout  
kado jse, odkud jse pinda  
a pitopi sobit se.

pebo kdy & chci dosah'nom  
me a k tomu me mat' pedli.  
musim delat, pracovat na  
soke smast se, by' pracovit  
trpetivy', protke elbi' me.

A mu' kolem seke my sprava' lid.  
by' me si smy'nia me v maly'd  
mistech, Ale samozrejme mit  
si vait' kramie.

⑨ Ke m'ám, ruzný! Několik si mě  
má - probl. s penězi - začal  
znovu. Ted' už se máme dobře  
Máme auta a domy tak jak to  
chceš a někdo přijde' je  
to. Je za tím práce. - Dec - práce

⑩ špatně i dobře. Ted' už  
je to dobře! když jsme přišli do  
CB - peklo:) Vše

⑪ Ano. ciz. bezpečná, ost. me volk.  
Dnes široký píse. Franc. Sám  
se také' někdo neochvil.  
Museli jsme pracovat samy, dnes  
je to jiné - ne tak přine!

10) Dobry! Ma'm su kama vedy  
je potreba mi' podoprit. Vedy  
netoho Pane ze ne ma' so co jiney'  
a proto se cho vaje' blke' z'vidi'  
Ale so je proto ze ison li'm'a  
ne maji' lohudy - dramosa. Musi'me  
se smazat' kudy & chci' vic.  
Kajdem se i' vy' jiney'.

Cisti' ne podporuji' solik d'eti' ve  
Phole, hodne d'eti' pracuje a  
u ma' chci'ji' volite' aly' di' do' d'oly  
dohud' so jole. Mel' je m' kanda'  
a se m' si' nevolal' v'ice se  
sestrom a ne videli' o sobe  
i' m'ic. To u ma' nemi' - pouso.  
↓  
volite'

nepracuji' tak<sup>(brzydo)</sup> proto, študuji' co jde.  
je to tu v tomhle jine' - ne mela  
by' byt' - - - jak clovek nicho  
nechocel'ne.

⑦ Jedin'ne. Muz'ne zit' kdelo  
ja' budu vad'. Velka' neit'ce, lidi' jsou  
tam drazeji', maji' loky. Chci' si  
mit' zitra vic' ne' dnes. To je jak  
mi' mychovali.

⑧ Ano. Cestrou lit' - musim'. je to  
prace. I casopis neko knihy.  
Vim' se Cesky, anglicky, rusky.

⑨ Ano je. Ale byla to prace.  
Měl jsem smilu na lidi - na  
som zalezi. Ted' spokoju!

④ Měli jsme snímek na lodi:  
Několikrát chvátli - za mělně.

Mněli jsme poměně naviči. Vybral  
jsem si Prahu město. Praha je lepší  
kdybych byl od vás. v PE bylo by  
lepší. Pro mě je lepší celkomě.  
Praha ob me. Věst město - je mě  
lidi'.

⑤ Ano. Měl jsem už od začátku  
byť v Praze, je to město - lepší.

⑥ Nemůžu. Ale měli by jsme se asi  
stejně. Věde by jsme se měli stejně.  
Tata pořád pracuje a já taky. Jsem  
su zamyšlen' i když vady je to jinec  
rodina - u nás máe spole, děti.



① Studium. Otec chcel aby jsem studoval  
někde na západě. K. universita jedna  
z nich. Pracoval su s ōk.  
Je to dr. mĕd a chcel pne me studia  
kŕet me s nas.

② Studium - o. 1

③ Vb ka'le xi' na lidech. Pokud chcejt'  
nebo me byt' mŕtve. Nas se ptali jestli  
su opravdu chce me byt' a co su delame.  
Tomu by' pokyt' se hned. 5 let se  
ceka' na pokyt' se me to bylo  
10. Mĕnil se v si' dobre' ka'hou  
Zylo to ho komplikovane' a ~~to~~ pro-  
stole se to aŕ' na 10.

# Seznam použitých zdrojů

## Knižní zdroje

ASSENZA, D. (ed.) Individuální přístup k pomoci jiným, začlenění minorit, 4. Díl, Olomouc: Centrum inovativního vzdělávání, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, A&M Publishing, 2007. ISBN 978-80-903654-3-8.

BARŠOVÁ, Andrea a BARŠA, Pavel. *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, edice pedagogické literatury, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

PREISSOVÁ KREJČÍ, A. CICHÁ, M. GULOVÁ, L. Jinakost, předsudky, multikulturalismus. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3287-8

ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: Pravidla hry, Potrál, 2007, ISBN 978-80-7367-313-0

ČIŽINSKÝ, Pavel, HRADEČNÁ, Pavla eds. *Zahraníční zaměstnanci na trhu práce v EU a ve vybraných zemích*. Praha: Simi, 2014. ISBN 978-80-260-7201-0.

DRBOHLAV, Dušan. Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů). In. ŠÍŠKOVÁ, Tatjana eds. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál, 2001. s. 17-28. ISBN 80-7178-648-9.

EVROPSKÁ KOMISE a GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO KOMUNIKACI. *Migrace a azyl*. Edice POLITIKY EVROPSKÉ UNIE. Lucemburk: Úrad pro publikace Evropské unie, 2014. ISBN 978-92-79-42284-3. Dostupné z doi:10.2775/66174.

FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7179-367-6.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

KELLER, Jan a TVRDÝ, Lubor. *Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-86429-78-6.

KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2005. ISBN 80-245-0859-1.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362.

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie: Sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-885.

RÁKOCZYOVÁ, Marie., TOBOLA, Robert. eds. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Edice Studie, 2009. ISBN: 978-80-7419-077-3.

STOJANOV, Robert. et al. *Migrace v kontextu environmentálních změn. Geografické rozhledy*, 18 (5): 28-29. 2009. ISSN 1210-3004.

PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2014. ISBN: 978-80-7418-228-0.

PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: Vývoj, determinanty, politika a trendy*. Ostrava: KEY Publishing, 2015. ISBN: 978-80-7418-230-3.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2004. ISBN: 80-7178-802-3.

MORGENSTERNOVÁ, Monika. ŠULOVÁ, Lenka. A kol. *Interkulturní psychologie rozvoj interkulturní senzitivity*. Praha: Karolinum 2007. ISBN 978-80-246-1361-1.

DIAMANT, Jiří. *Psychologické problémy emigrace*. Olomouc: Matice cyrylomatějská, 1995

KOLMAN, Luděk. *Komunikace mezi kulturami Psychologie interkulturních rozdílů*. Praha: CREDIT 2001. ISBN 80-213-0735-8

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a Migranti v České republice*. Praha: Portál 2001. ISBN 80-7178-648-9

## Elektronické zdroje

BERNARD, J. MIKEŠOVÁ, R. Sociální integrace imigrantů na rozhraní mezi dočasnou migrací a trvalým usazením. *Sociologický časopis*. Praha: Sociologický ústav [online]. 2014 [2017-2-8]. Dostupné z: <http://www.soc.cas.cz/publikace/socialni-integrace-imigrantu-na-rozhrani-mezi-docasnou-migraci-trvalym-usazenim>.

ČESKO. Vláda. Usnesení vlády České republiky ze dne 7. července 1999 č. 689 + 2P o Zásadách koncepce integrace cizinců na území České republiky a o přípravě a realizaci této koncepce. Dostupné z: [https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni\\_webtest.nsf/0/C0665259AEE14CA4C12571B6006D8A70](https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/C0665259AEE14CA4C12571B6006D8A70).

ČESKO. Zákon č. 221/2003 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 23.12.1999, částka 106/1999. [cit. 2017-2-22]. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>.

ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o dočasné ochraně cizinců. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Poslední aktualizace 26.6.2003. [cit. 2017-2-22]. Dostupný také z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonStruct.jsp?idBiblio=55748&recShow=0&unpack edPath=0&nr=221~2F2003&rpp=15#parCnt>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Metodika počtu cizinců. *Český statistický úřad* [online]. 2016. [cit. 2017-2-7]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-poctu-cizincu>.

ČIŽINSKÝ, Pavel, HRADEČNÁ, Pavla. Dočasná pracovní migrace jako součást migrační politiky státu. In: *Migraceonline.cz*: Portál pro kritickou diskuzi o migraci v České republice a v zemích střední a východní Evropy. E-knihovna [online] 2012. [cit. 2017-2-25]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/docasna-pracovni-migrace-jako-soucast-migracni-politiky-statu>.

DEMOGRAFICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL. Migrace. *Demografie* [online]. 2004-2014 [cit. 6.2.2017]. Dostupné z: [http://www.demografie.info/?cz\\_migrace](http://www.demografie.info/?cz_migrace).

EUROPEAN COUNCIL ON REFUGEES AND EXILES. Poziční dokument ECRE: *Integrace uprchlíků v Evropě* [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opensslpdf.pdf?reldoc=y&docid=472734e62>.

EVROPSKÁ MIGRAČNÍ SÍŤ. Co je Evropská migrační síť? *EMN: Evropská migrační síť. České národní kontaktní místo* [online]. [cit. 2017-2-9]. Dostupné z: <http://www.emncz.eu/>.

EVROPSKÁ MIGRAČNÍ SÍŤ. Studie EMN: Dočasná a cirkulární migrace: empirické poznatky, aktuální nastavení politik a praxe a budoucí perspektivy v členských státech EU. *EMN: Evropská migrační síť. Národní kontaktní místo Evropské migrační sítě v České republice*. [online] 2010. [cit. 2017-17.2]. Dostupné z: <http://emncz.eu/files/books/67.pdf>.

EVROPSKÝ PARLAMENT a RADA EVROPSKÉ KOMISE. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009, o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex). In: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. [cit. 2017-2-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:243:0001:0058:cs:PDF>.

FRANC, Aleš. Soudobé poznatky a teoretické přístupy k migraci. In: Národní ústav pro vzdělávání. *Metodický portál RPV.cz: Inspirace a zkušenosti učitelů* [online] 2010. [cit. 2017-2-6]. ISSN 1802-4785. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/g/9445/SOUDOBE-POZNATKY-A-TEORETICKE-PRISTUPY-K-MIGRACI.html/>.

KOHOUTEK, Rudolf. Dotazník. In: *Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity* [online]. 2015. [cit. 2017-2-27]. Dostupné z: <http://www.ssvp.wz.cz/Texty/dotaznik.html>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ A MINISTERSTVO VNITRA. Kraje a obce. *Cizinci v České republice*. Integrace cizinců [online]. ©2015. [cit. 2017-2-8]. Dostupné z: <http://cizinci.cz/cs/2026-kraje-obce>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Ekonomická migrace. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [online] 2005-2017. Poslední aktualizace 7.11.2016. [cit. 2017-2-18]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/ekonomicka-migrace/ekonomicka-migrace--221756/>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Postavení cizinců na vnitřním trhu EU. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. Praha: MPO ČR, 2007. Dostupné také z: <http://www.mpo.cz/assets/dokumenty/33229/37014/414626/priloha007.pdf>.

MINISTERSTVO VNITRA. Dlouhodobý pobyt. *Ministerstvo vnitra* [online]. 2017. Poslední aktualizace 5.1.2017. [cit. 2017-9-2]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA. Integrace. *Ministerstvo vnitra*. eGovernment [on-line]. ©2017. Poslední aktualizace 17. 1. 2017. [cit. 2017-2-7]. Dostupné: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA. Krátkodobý pobyt - vízová povinnost/bezvízový styk. *Ministerstvo vnitra* [on-line]. 2017. Poslední aktualizace 24.1.2017. [cit. 2017-9-2]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kratkodoby-pobyt-vizova-povinnost-bezvizovy-styk.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA. Mezinárodní spolupráce. *Ministerstvo vnitra* [online]. ©2017. Poslední aktualizace 27.8.2014. [cit.2017-2-9]). Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-spoluprace-843025.aspx>.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Dlouhodobý pobyt – základní informace. *Generální konzulát České republiky ve Lvově* [on-line]. 2016. [cit. 2017-2.9]. Dostupné z: [www.mzv.cz/lvov/cz/viza\\_a\\_konzularni\\_informace/vizove\\_informace/dlouhodoby\\_pobyt/dlouhodoby\\_pobyt\\_zakladni\\_informace.html](http://www.mzv.cz/lvov/cz/viza_a_konzularni_informace/vizove_informace/dlouhodoby_pobyt/dlouhodoby_pobyt_zakladni_informace.html).

RADA EVROPSKÉ KOMISE. Nařízení rady (ES) č. 539/2001 za dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. In: *Úřední věstník Evropských společenství* [online]. Poslední aktualizace 30.12.2016. [cit. 2017-2-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2001R0539:20070119:CS:PDF>.

ŘEZNÍČEK, David a HEJNÁ, Alena. Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic ICSID. In: *Epravo.cz* [online] 2015. [cit. 2017-2-19]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mezinarodni-stredisko-pro-reseni-sporu-z-investic-icsid-98785.html>.

SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI. Modrá karta. *Sdružení pro integraci a migraci* [online]. 2011-2017. [cit. 2017-2-18]. Dostupné z:

<http://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/cizinci-ze-zemi-mimo-eu/dlouhodoby-pobyt/modra-karta>.

TOLLAROVÁ, B. *Integrace cizinců v Česku: pluralita, nebo asimilace?* Biograf: Časopis nejen pro biografickou a reflexní sociologii [online]. 2006. ISSN: 1211-5770. Dostupné také z: <http://www.biograf.org/clanek.php?id=599>.

URBAN, Luděk. Základní informace o vnitřním trhu. In: *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online] 2005 – 2017. [cit. 2017-18-2] Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8739/sekce/zakladni-informace-o-vnitrnim-trhu/>.

## Další zdroje

MINISTERSTVO VNITRA. *Spolu a lépe: centra na podporu integrace cizinců v České republice*, 2013.

MINISTERSTVO VNITRA. *Strategie migrační politiky České republiky*. 2015. ISBN: 978-80-86466-83-5.

MINISTERSTVO VNITRA. *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám* (pro období let 2015-2017). Praha: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2015.

STOJANOV, R., NOVOSÁK, J., DROBTÍK, T., SIWEK, T. Migrace jako globální fenomén. *Mezinárodní politika*. roč.. 30, č. 10, s. 15-17. 2006. ISSN 0543-7962.

VAŠKE a VAŠKOVÁ. *Možnosti podnikání v České republice a Polsku, aktuální daňová legislativa v České republice a v Polsku, pracovní právo v České republice a Polsku*. Vaške & Vašková: Advokátní kancelář.